

Mare

**Pretpark Leiden:
te druk, of niet?**

Pagina 11

**Bier in Namibië: van
apartheidsmiddel tot
bron van nationale trots**

Pagina 3

**De geschiedenis van
ons zonnestelsel is als
een woeste actiefilm**

Pagina 7

**Daar is-dan: de uitslag
van onze jaarlijkse
almanakkenwedstrijd**

Pagina 9

Wie mag wat zeggen?

Hoe gaat Nederland om met schrijvers van kleur, wil Karin Amatmoekrim weten

Hoe kleurenblind is Nederland eigenlijk, vraagt gastschrijver Karin Amatmoekrim (42) zich af. Donderdag geeft ze de Albert Verwey-lezing. 'Serieus: mensen moeten echt harder nadenken.'

DOOR FRANK PROVOOST

'Een schrijver kannibaliseert zijn familie. We teren op de mensen die ons hebben gevoed. We wonen hun levens uit.' (Uit: *Tenzij de vader*, 2016)

'Die meedogenloosheid is wel heftig, hè? Maar elke schrijver moet zo zijn. Dat boek is gewoon het belangrijkste. Daar heb ik het met de studenten tijdens mijn gastcolleges *life writing* ook over gehad: wat er allemaal op het spel staat.

'Ik had me voorgenomen dat een boek over mijn vader alleen de moeite waard zou zijn als ik echt alles zou onderzoeken, dus ook de plekken waar juist weerstand was. Het mocht geen veredeld dagboek worden. Het moest het hyperindividuele overstijgen en een groter verhaal vertellen over wie ik ben als schrijver. Heel moeilijk... maar toch doen, hè? Waarom? Omdat ik vind dat ik zinnige dingen te zeggen heb.

'Dit was extra moeilijk omdat er tegelijkertijd een documentaire over me werd gemaakt voor *Het uur van de wolf*. Het is een prachtige film geworden hoor, maar ze hebben me tweeënhalve jaar gevolgd. Ik werd helemaal gek. Ik ben liever degene die iemand portretteert, dan andersom.

'Het was allemaal zó persoonlijk. Jezus, dacht ik toen het allemaal was afgerond: genoeg over mij. Ik ben nog benaderd voor een toneelbewerking van *Tenzij de vader*. Maar heb vriendelijk bedankt. Alsjeblieft niet zeg. *What's next?* Lekker dansen op mijn eigen trauma?'

Karin Amatmoekrim. Foto Bastiaan Woudt

'Terwijl de wereld beduidend is veranderd, blijft de Nederlandse literatuur zich onveranderd vast in het eigene.' (Uit: 'Een monoculturele uitwas, De ondraaglijke witheid van de Nederlandse letteren', *De Groene Amsterdammer*)

'Ik ben nu bezig met een proefschrift over de Surinaamse schrijver en opiniemaker Anil Ramdas (1958 – 2012). Heimwee was een belangrijk thema bij hem. Dat geldt voor veel postkoloniale literatuur: herinneringen aan het achtergelaten land moeten de plek van het verlies innemen. Alleen: Ramdas is niet alleen zijn geboortegrond verloren, maar ook het idee dat hij van Nederland had. Dat was: een samenleving die kritisch naar zichzelf keek, en onwenselijke elementen wist aan te passen om te kunnen meegaan in de nieuwe tijd.

'Aanvankelijk werd hij als publicist op handen gedragen. Hij was heel kritisch op zijn moederland. "De Surinaamse literatuur is mislukt", klaagde hij bijvoorbeeld, omdat hij het onbegrijpelijk vond dat het land geen V.S. Naipaul (Nobelprijswinnaar uit Trinidad en Tobago, *red.*) had voortgebracht. Maar toen hij steeds meer kritiek kreeg op Nederland, kandelde die waardering.

'Met de opkomst van het populisme vroeg hij zich af: "Waarom krijgen PVV-stemmers, die Tokkies, dat *white thrash* zoveel aandacht? Waarom luisteren we naar mensen die duidelijk niet zijn geïnformeerd en alleen vanuit de onderbuik redeneren?" Toen is hij keihard aangepakt. Uiteindelijk werd er gezegd: hij raakte uit de mode, viel uit de tijd.

'Maar er waren meer schrijvers die kritisch waren over de P.V.V. Het venijn en enthousiasme waarmee Ramdas werd neergehaald, is heel merkwaardig. Dan blijkt toch dat Nederland minder kleurenblind was dan altijd werd voorgedaan.'

> Verder lezen op pagina 6

LITERAIR TALENT OPGELET!

**Win € 250 met de Mare-Kooyker
Kerstverhalenwedstrijd**

Ook dit jaar weer: de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd! Win €250, €75 of €50 aan boekenbonnen. Extra bonusvoordeel: de winnaar maakt kans op de titel 'de nieuwe studentenauteur van Nederland' én een contract bij een uitgeverij. Stuur je verhaal (van maximaal 1500 woorden) voor 6 december naar: redactie@mare.leidenuniv.nl Deelname is alleen voor Leidse studenten.

LEIDS UNIVERSITAIR WEEKBLAD

Mare

Boekhandel
Kooyker

Bandirah Pagina 12

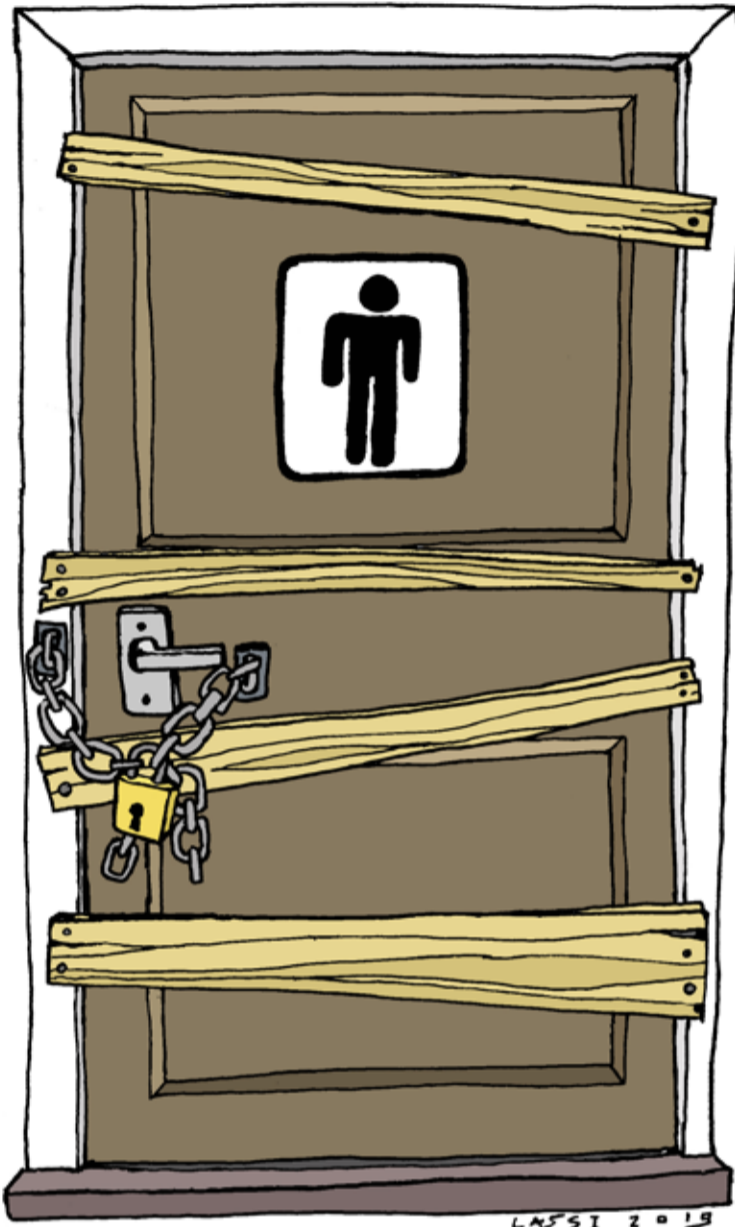
Doe het dan stiekem

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN De rechtszaak tussen antidiscriminatiebureau Radar en de Technische Universiteit Eindhoven is waarschijnlijk een van de vriendelijkste in lange tijd. Het college van de Rechten van de Mens krijgt normaal best pittige ruzies voor de kiezen, maar in dit geval zijn de twee partijen zijn het gewoon met elkaar eens. Radar vindt het een goede zaak dat de TU/E de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen recht wil trekken door vacatures alleen voor vrouwen open te stellen. Maar het regende klachten van verongelichte mannen, dus toch even aan de rechter vragen of het eigenlijk wel mag.

Je kan universiteiten niet voor de rechter slepen omdat ze de afgelopen eeuwen alleen maar mannen hebben aangenomen. Dat hebben ze namelijk stiekem gedaan. Niet bewust - dat is gewoon zo gelopen, door onderliggende mechanismen, erin geslopen *gender bias*, en vooroordelen. Of er solliciteerden gewoon geen vrouwen, omdat die bijna niet rondlopen op bètafaculteiten, wat dan ook weer veroorzaakt wordt door deze onderliggende mechanismen, *bias*, en vooroordelen.

Complimentje voor een technische universiteit die aan wat introspectie doet en drastische maatregelen wil nemen om die ongelijkheid recht te trekken. Of positieve discriminatie een goed idee is of niet, is een discussie voor een ander artikel. In elk geval valt best iets te zeggen voor zo'n *boost*: als er eenmaal meer vrouwen zitten, trekt dit hopelijk ook meer vrouwelijke studenten aan, worden er meer vrouwen aangenomen, et cetera. Of dit ook echt zo werkt, weten we pas als het een keer is geprobeerd.

Maar door een apart fonds op te richten, persberichten op te stellen en aan alle studenten en mede-

werkers trots aan te kondigen dat er 150 vacatures alleen voor vrouwen opengesteld worden, stel je je wel kwetsbaar op. Dan krijg klachten, en dus rechtszaken. En geef ze eens ongelijk: je hebt immers expliciet aangekondigd dat mannen niet mogen solliciteren. De TU Delft heeft het ook weleens gedaan, en kwam ermee weg. De Rijksuniversiteit Groningen werd juist op de vingers getikt.

Bovendien heeft de Eindhovense uni zelf toegegeven dat ze verwachten maar de helft van de 150 vacatures ook werkelijk te kunnen vullen met vrouwen. Die onvervulde vacatures staan na zes maanden weer open voor mannen, met andere financiering, en -belangrijk- zonder mentor.

Dat zal misschien weinig mensen opvallen: dit soort grote beloften vallen goed bij het publiek en bij journalisten, en weinig mensen zullen erna gaan turven of het ook echt is gelukt. Vermoedelijk komt er geen persbericht als e het niet voor elkaar hebben gekregen. Dus is dit nou een radicale actie, of een staaltje symboolpolitiek, een pr-stunt om te laten zien hoe je met het probleem bezig bent, voordat je echt iets hebt gedaan?

Doe het dan stiekem.

Neem vrouwen aan. Gewoon, zonder grote aankondigingen, zonder speciaal fonds en zonder mentor. Stel de vacatures open voor iedereen, en solliciteert een vrouw: kies haar! Plus je netwerk uit, draag vrouwen voor, en nodig alleen vrouwen uit te solliciteren.

Eeuwenlang zijn ook uitsluitend mannen aangenomen zonder dat hier een haan naar kraaide, dus het zal best een tijdje duren voordat iemand erachter komt. Tegen de tijd dat iemand het opmerkt, lopen er hopelijk zoveel vrouwen rond dat het niet meer uitmaakt. Dan heb je gewonnen.

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden

Telefoon 071-527 7272

Website mareonline.nl

E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl

De redactie is op vrijdag gesloten.

Opplage circa 10.000

Hoofredactie

Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie

Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl

Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl

Anoushka Kloosterman a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl

Sebastiaan van Loosbroek

s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl

Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl

Medewerkers

Vera Arntzen · Remco Breuker · Maia de Quay · Marit de

Roi · Benjamen Sprecher · Else van der Steeg · Ivo

Verseput

Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan

Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl

Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie

Art direction en vormgeving marcel van den berg joostmarcellis.nl

Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties Bureau van Vliet B.V.

Postbus 20 2040 AA Zandvoort

Telefoon 023 - 571 47 45

Redactieraad

Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel

(vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van der

Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot ·

Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen

· dr. Alexander Pleijter · Marten Jesse Pot

Jaarabonnementen

Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m

juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd

krijgen door €35 over te maken op IBAN

NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden

(o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en

vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres

te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl.

Studenten betalen €25

Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het

studentnummer vermelden.

Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending

redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272

Ingezonden mededelingen

Mededelingen voor het op donderdag verschijnende

nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag

16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.

ISSN 0166-3690

Column

Wie geen bèta is, moet slim zijn

'Success is the ability to go from failure to failure with no loss of enthusiasm.'

Winston Churchill, wiens handtekening *honoris causa* het Leidse Zweetkamertje siert, had dit over een onderzoekssubsidie aanvragende 21ste-eeuwse wetenschapper in Nederland kunnen schrijven.

De goede moed erin houden is wel een vereiste geworden, zeker als geesteswetenschapper. Er is bijvoorbeeld het ondertussen beruchte rapport van de commissie Van Rijn, dat poogde alfa, bèta en gamma uit elkaar te drijven. Daarbovenop kwam het met enige concrete suggesties om alfa en gamma de schraal geworden nekken om te draaien.

Of de slagingspercentages van NWO-subsidieaanvragen van alfa- en gammawetenschappers: rond de tien procent en steeds meer lijkend op een asymptoot die de nul nadert maar nooit haalt. En alsof dat nog niet genoeg was, de laatste bokkensprong van onze malle minister.

Ingrid van Engelshoven, de minister die goede resultaten blijft boeken met het eigenhandig afbreken van het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek van de hand, had opeens toch geld, zo bleek vorige week. Nadat ze twee jaar met het regeerakkoord wapperend alle verzoeken om investeringen parmantig had afgewezen, was dat wel even een verrassing.

Goed nieuws, zou je denken als eenvoudig provinciale academicus in Leiden, zelfs al ging deze twee ton, net zoals 90 procent van de fondsen van de Nationale Wetenschapsagenda overigens, weer naar een bèta-wetenschapper. Maar geheel in de trant van het afgelopen jaar bleek al het goede nieuws van OCW alras te stinken. Er was een door NWO afgewezen project, waarover de afgewezen - bekend van die foto van dat zwarte gat - stampij had gemaakt. De D66-fractie in het parlement zag blijkbaar een onverwachte kans om het in het ongereede geraakte epitheton 'onderwijspartij' van de vuilnisbelt te redden en

sprak de minister erop aan.

En voilà, alsof het niets was hoestte zij, over de bestaande regels heen, twee ton op. Voor wetenschapscommunicatie. Een goede les voor wetenschappend Nederland: wees een bèta, dan krommen zich niet alleen tijd en ruimte, maar ook de regels.

Daar sta je dan met je goede gedrag. Er moet structureel geld weg bij de geesteswetenschappelijke opleidingen om de TU's vet te mesten, je kansen bij de NWO-tombola verdwijnen samen met de poolgletsjers, en mediagenieke bèta-collega's kapen zelfs geld weg dat er eigenlijk niet eens is.

We hebben een list nodig, het liefst een heel boek vol, want dat huishoudelijkenoodgevalpotje van Van Engelshoven blijft voor ons dicht. Eigenlijk moeten we natuurlijk van dat hele NWO af. De hele tweede geldstroom moet naar de eerste gepromoveerd worden, zodat iedere onderzoeker een potje heeft. Terwijl we ondergronds stug doorwerken aan de vestiging van een vrijsstaat voor de wetenschapsbeoefening, heb ik een list om ons in de tussentijd van onderzoeksgeld te voorzien.

Niet voor de hand liggende partners. Zo simpel is het. Onze kennis is wel degelijk in trek, alleen niet bij de organisaties (OCW, NWO, ERC) die onze professie op het moment vormgeven. Mijn huidige onderzoek is bijvoorbeeld deels mogelijk gemaakt door en in samenwerking met de publieke omroep. Dat leest u goed, lieve lezer, hardcore wetenschap, alfa en bèta samen en niet alleen maatschappelijk relevant, maar in een adem door ook nog eens kennisvalorisatie. *Prime time* om half negen op NPO2 aanstaande maandag met onderzoeksjournalist en kijkcijferkanon Sinan Can.

Wie geen bèta is, moet slim zijn. En enthousiast.

REMCO BREUKER is hoogleraar Koreastudies

Achtergrond

Autoreply: 'Wij zijn er even niet'

Maar er is ook kritiek op de witte staking van WoinActie

De Ware Opening van het Acadamisch Jaar, afgelopen september. 'Natuurlijk gaan we niet met een trekker op het Malieveld staan.' Foto Marc de Haan

Deze week begon de 'witte staking': protestbeweging WoinActie en wetenschappersvakbond Vawo roepen academici op te stoppen met overwerk. De actie lijkt nog niet erg aan te slaan in Leiden, en er klinkt kritiek.

DOOR VINCENT BONGERS De zogeheten 'witte staking' is een eerste van 'escalerende acties' van WoinActie. Deelnemende wetenschappers werken in november alleen maar de uren waarvoor zij zijn aangesteld. In een automatisch antwoord op hun mail leggen zij uit waarom zij dit doen en dat de verstuurder van het bericht langer dan normaal zal moeten wachten op een tegenbericht.

'Ik ben een lafaard', zegt Sasha Goldstein, docent aan het Instituut voor RegioStudies en universiteitsraadslid voor personeelspartij PhDoc. 'Ik doe namelijk niet mee. Ik solliciteer naar een baan. Daarnaast ben ik bezig met het schrijven van een voorstel voor een beurs, want binnenkort loopt mijn huidige beurs af. Ik werk per week 60 uur terwijl ik een contract voor 38 uur heb. Ik vind de actie wel een fantastisch initiatief. Als ik vast in dienst was, zou ik het wel meedoen. Nu is mijn situatie te precair.'

Universitair docent geschiedenis Suze Zijlstra doet wel mee. 'Dat betekent ook dat mijn studenten niet deze week hun tentamen cijfer terugkrijgen, maar volgende week. Ik zal ook in het hoorcollege uitleggen waarom

dat zo is. Op termijn is de structuur waarin we werken voor iedereen schadelijk; ook voor studenten.'

Zijlstra heeft zelf ook geen vast contract. 'Ik heb al eerder besloten dat ik niet structureel in de avonden en weekenden te werken. Dat kan mogelijk consequenties hebben bij het vinden van een baan.'

Uit een rondgang langs de faculteiten blijkt dat weinig medewerkers deelnemen aan de stiptheidsactie. Vaak zijn ze niet op de hoogte van de actie of ze kiezen ervoor om niet mee te doen.

Rechtenpromovenda, docent en PhDoc-universiteitsraadslid Marishka Neekilappillai heeft bijvoorbeeld ook geen autoreply ingesteld. 'Dit is voor mij echt een piekmoment in het onderwijs. Het is druk, maar het is

niet té veel. Ik vind de actie wel een goede aanleiding om te reflecteren op onderwijs en onderzoek.'

Mathijs van de Sande, universitair docent filosofie aan de Radboud Universiteit Nijmegen, tweette eind vorige week kritisch over de witte staking. Hij stelt dat deze in het 'beste geval nutteloos is, en in het slechtste geval zelfs contraproductief'. Zijn tweets werden samengeveegd en gepubliceerd op het opinieblog *doorbraak.eu*.

Volgens Van de Sande is het voor jonge wetenschappers veel risicovoller om mee te doen dan voor onderzoekers met een vast contract. 'Voor docenten die werken op tijdelijke contractbasis is het al helemaal moeilijk: hun afhankelijkheid van studentenevaluaties, publicatiecij-

fers, en een goede verstandhouding met leidinggevend is zó groot dat ze zich dit in veel gevallen überhaupt niet kunnen veroorloven.'

'Maar als je in een systeem zit waarin je je carrièrekansen verpest door één maand geen overwerk te doen - dan lijkt het me een goed moment om te protesteren tegen dat systeem', vindt hoogleraar wetenschapscommunicatie Ionica Smeets.

Het is niet mijn bedoeling om WoinActie te ondergraven, aldus Van de Sande. 'Ik doe ook graag mee aan hun acties. Maar niet aan deze.'

Acties dienen twee doelen: 'Tegenwicht bieden aan beleid, en zo uiteindelijk eisen ingewilligd krijgen. Al zal niemand in Den Haag hierom een nacht minder slapen. Het andere doel is: mobiliseren. Deze actie is niet geschikt om dat voor elkaar te krijgen. Ik denk dat we, voor we uit het stakingsrepertoire putten, eerst een manier moeten zien te vinden om de hele academische wereld te mobiliseren. Dus dan bedoel ik ook de studenten erbij betrekken. Zonder hen roeien we het niet. En dat geldt zeker ook voor jonge wetenschappers die in een moeilijke positie zitten.'

Marijke Warnaar, universitair docent Iraanse geschiedenis in Leiden doet mee aan de witte staking, maar heeft begrip voor de kritiek. 'Als je je carrière ermee op het spel zet, dan lijkt het me heel erg logisch om niet mee te doen. Des te belangrijker dat mensen die wel een vaste aanstelling hebben, zoals ik, de kar trekken.'

Warnaar vindt dat wetenschappers 'ook anders naar hun baan moeten gaan kijken. Er is een cultuuromslag nodig om echt zaken te veranderen. We laten zien en denken na over wat nu eigenlijk onze kerntaken zijn. Hoe ziet onze week eruit als we alleen die kerntaken doen? Misschien is daarmee al een deel van het probleem opgelost.'

Volgens haar is de staking 'niet de meest effectievere manier om actie te voeren. Wetenschappers zijn vaak veel te genuanceerd. De Vawo (vakbond voor de wetenschap, red.) stuurt dan zo'n *out of office*-tekst die enorm wollig is geformuleerd. We hebben ook oneliners nodig. Natuurlijk gaan we niet met een trekker op het Malieveld staan, daar zijn we veel te keurig voor. Maar we moeten ook niet steeds in de valkuil van de nuance stappen. Je wilt ook een vuist maken.'

Bier, slegs vir blankes

Een besmette geschiedenis: hoe Namibiërs zichzelf verder de apartheid in dronken

Namibisch bier is vandaag de dag hét symbool van een onafhankelijke natie, maar was tot vijftig jaar geleden een van de belangrijkste instrumenten in de apartheidspolitiek.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Toen Tycho van der Hoog (26) een onderwerp zocht voor zijn scriptie van de onderzoeksmaster Afrikastudies, zei zijn begeleider: bier.

'Ik dacht dat het een studentikoos grapje was', lacht Van der Hoog, maar er bleken 'hele bibliotheken over te zijn volgeschreven'. Dat merkte hij toen hij naar Namibië ging voor archief- en veldonderzoek. 'Dit verhaal lag voor het oprapen. Ik liep in archieven waar geen hond komt, de stofwolven slaan je in het gezicht.'

Hij sprak met 'sleutelfiguren' uit de bierindustrie, ploos archieven uit en ontdekte een duistere geschiedenis. 'Namibia Breweries, de enige brouwerij in Namibië, is formeel opgericht in 1920, toen het land een mandaatgebied van Zuid-Afrika werd. Toen werd met de Volkenbond (voorganger van de VN, red.)

Een beer hall in een township van Windhoek. Foto National Archives of Namibia

de overeenkomst gesloten dat de zwarte bevolking geen bier mocht drinken of in bezit mocht hebben. Dat werd zelfs vastgelegd in de wet, die streng werd gehandhaafd door

de blanke Afrikaners. Wie met bier betrapt werd, kreeg boetes of werd in de gevangenis gezet.'

Dat gebeurde regelmatig. 'Bijna 58 procent van alle criminele zaken van

de zwarte bevolking ging over alcohol. Illegaal drinken zorgde voor 89,4 procent van alle boetes. Bovendien had de wet tot gevolg dat zwarten illegaal gingen brouwen. Maar ook dat had de overheid in de gaten: in zes maanden tijd ontdekten de overheersers 352 illegale brouwplekken, die werden vernietigd.

Handhaven kostte veel tijd en mankracht en werd bovendien steeds ingewikkelder. 'Er kwamen namelijk steeds meer interraciale huwelijken, dus het werd voor bierverkopers steeds moeilijker om te zien of iemand nu echt zwart was', legt Van der Hoog uit. Daarnaast brouwde de zwarte bevolking haar illegale bier van de meest uiteenlopende producten, zoals gedroogde erwten. Maar dat was tegelijkertijd een veel geconsumeerd voedingsproduct. 'Dus als een zwarte gedroogde erwten wilde kopen, werd de verkoper door de overheid opgedragen om te zeggen dat ze die niet meer op voorraad hadden. Dat was voor de winkeliers heel nadelig.'

In de jaren vijftig bedacht de overheid een tussenoplossing: in elk township kwam een zogenoemde *beer hole* waar zwarten zogeheten

kaffir beer mochten drinken. 'Extreem vernederend: het was heel waterig bier dat nergens naar smaakte.' Daar kwam nog bij dat de opbrengsten naar de apartheidstaat gingen. 'Die mensen dronken zichzelf dus verder de apartheid in. Een heel zwartgallig idee.'

Pas in 1969 werd de wet opgeheven. 'Dat was een radicale verandering. Uit het niets zijn toen tal van provisorische barretjes opgedoken, shebeens, extreem houtje touwtje met golfplaten daken. Daar wordt nu nog steeds bier gedronken.'

In 1990 werd Namibië onafhankelijk van Zuid-Afrika. 'Intussen is de industrie uitgegroeid tot de belangrijkste van het land', weet Van der Hoog. 'Bier is een bron van trots voor de Namibiërs. Het wint jaarlijks gouden medailles op wedstrijden waarbij ze vaak hoger scoren dan Duitse brouwers. Namibië is een echt bierland geworden.'

Tycho van der Hoog, *Breweries, Politics and Identity: The History Behind Namibian Beer Presentation*: 14 november, 16:00 uur bij het Afrika-Studiecentrum (FSW) Toegang gratis, incl. Namibisch bier

Nieuws

Ontruiming FSW

De ontruiming van het Pieter de la Court-gebouw op 24 oktober na een brandalarm, was niet veroorzaakt door een brand. Het alarm ging af omdat er een brandlucht hing, maar die werd veroorzaakt door de verbouwingswerkzaamheden. Dat vertelde het faculteitsbestuur tijdens de faculteitsraadsvergadering van Sociale Wetenschappen van vorige week. De ontruiming is niet vlekkeloos verlopen, meldde Kees Verduijn van de personeelsgeleding. Op de eerste verdieping ging helemaal geen brandalarm af, en er werd alleen in het Nederlands omgeroepen dat het gebouw ontruimd werd.

Late afhakers

Veel studenten die stoppen met hun opleiding, doen dit pas ná het eerste jaar. Dat blijkt uit cijfers over vroegtijdige studieverlaters van het ministerie van Onderwijs. Uit cijfers over studenten die in 2014 begonnen met studeren, blijkt dat vijf procent van hen – 2250 studenten in totaal – in het eerste jaar stopten. Daarna haakte elk jaar nog eens tussen de drie en vier procent af. Dat bij elkaar opgeteld komt neer op vijfduizend studenten die na hun eerste jaar met hun opleiding stopten – meer dan in het eerste jaar, dus. Het gaat hier niet om studieswichters, overigens. Maar het kan wel zijn dat sommige van deze uitvallers na een pauze wel opnieuw aan een opleiding beginnen. Daardoor kunnen de uitvalcijfers hoger uitvallen dan ze in werkelijkheid zijn, waarschuwt het ministerie.

Makkelijke studentenstartups

De VVD wil dat het makkelijker moet worden voor studenten om een bedrijf op te zetten, met uitvindingen die ze op de universiteit hebben gedaan. Dat meldt de partij in *Het Financieel Dagblad*. Nu zijn de regels rondom intellectueel eigendom (IP) onduidelijk: als je iets op de universiteit ontdekt, is dat idee van jou, of van de uni? Soms claimen universiteiten deeleigendom van een idee of uitvinding, en soms helemaal, waardoor het lastig is om investeerders te vinden voor een startup. 'Met als gevolg dat goede ideeën vroegtijdig dreigen te sneuvelen', aldus Kamerlid Dennis Wiersma in het FD. De VVD wil daarom dat het kabinet, samen met universiteitskoepel VSNU, regels op gaat stellen, en eist 'een heldere richtlijn rondom IP waarin de maximale slagingskans van het op te starten bedrijf het uitgangspunt moet zijn'.

DUO-schuld weghalen

Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven waarschuwt voor bedrijven die zeggen je studieschuld bij DUO te kunnen wissen. DUO zelf heeft aangifte gedaan tegen Diploma Nederland, dat tegen betaling in bitcoin (10% van je schuldbedrag) je studieschuld zei te kunnen weghalen uit de Groningse systemen. De site werd ontdekt door Tweede Kamerlid Harry van der Molen (CDA), die Kamervragen stelde en de Telegraaf tipte over het bestaan ervan. Tegenover die krant verklaarde Diploma Nederland dat er niet gehackt wordt, wat dus óf betekent dat er een corrupte ambtenaar bij DUO werkt, óf dat je gewoon kan fluiten naar je bitcoins.

GL: 'Volg Van Rijn niet'

GroenLinks wil dat het advies van Commissie Van Rijn, dat er meer geld naar de bèta's moet ten koste van andere wetenschappen, niet wordt opgevolgd. De partij heeft daarover een voorstel ingediend tijdens de behandeling van de Onderwijsbegroting in de Tweede Kamer. Het kabinet is van plan om 38 miljoen euro te korten op alfa- en gammastudies. 'Door geld te verschuiven van de ene naar de andere studierichting komt er een enorme druk te liggen op universiteiten. Het betekent voor faculteiten harde bezuinigingen, ontslagen, en zet druk op de kwaliteit van het onderwijs', zegt Kamerlid Lisa Westerveld.

Plan voorschot goedgekeurd

Minister is akkoord met Leidse besteding van leenstelselgeld

De plannen die de Universiteit Leiden heeft ingediend voor het inzetten van het geld van het studievoorschot zijn goedgekeurd. Dat schrijft minister Van Engelshoven van Onderwijs aan de Tweede Kamer.

DOOR VINCENT BONGERS In 2015 werd het leenstelsel ingevoerd en de basisbeurs afgeschaft. Het geld dat daarmee is uitgespaard, moet worden geïnvesteerd in beter onderwijs voor studenten. De universiteiten moesten wel eerst zelf voorschieten, maar inmiddels is het zover dat de geldkraan van het ministerie open is gedraaid.

De universiteiten en hogescholen krijgen echter niet zomaar extra miljoenen voor meer kwaliteit, eerst moeten ze nog door de nodige hoepels springen.

Tot 2021 zijn de kwaliteitsmiddelen verdeeld aan de hand van studentenaantallen. Voor de periode 2021-2024 verandert dat echter. Minister Van Engelshoven koppelde de studievoorschotmiddelen namelijk aan zogeheten kwaliteitsafspraken. Dat betekent dat universiteiten eerst plannen moesten indienen bij opleidingskeurder Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), die van de minister de rol van scheidsrechter kreeg.

De NVAO heeft nu een eerste ronde keuringen afgerond en er is goed nieuws voor de Universiteit Leiden. De plannen van de universiteit hebben namelijk het stempel 'positief' gekregen en kunnen dus verder uitgevoerd worden.

Er is een flinke bak met geld te

verdelen over de universiteiten. In 2021 gaat het om 146 miljoen. Dat bedrag loopt jaarlijks op tot 217 miljoen in 2024.

De universiteit schrijft in haar plannen dat het 'grootste deel van de middelen zal worden gebruikt ten behoeve van drie speerpunten. Namelijk het vergroten van de inzet van docenten met als resultaat kleinere onderwijsgroepen en meer begeleiding.' Punt twee is 'het activeren van het talent van studenten', en

nummer drie een betere voorbereiding op de arbeidsmarkt.

In totaal moeten er 54 universiteiten en hogescholen door de NVAO-molen. Aan de hand van het advies van deze organisatie neemt Van Engelshoven een besluit over toekenning. 'Op dit moment is over achtien van de instellingen een besluit genomen', schrijft de minister. 'Vijftien instellingen hebben een plan gemaakt dat voldoet aan de criteria, drie hebben een plan dat

nog niet geheel voldoet.' Deze drie, allemaal hogescholen, mogen nog wel in de herkansing.

Voor de overige instellingen loopt de besluitvorming nog. 'Daarvan geldt voor negenentwintig instellingen dat ze nog in de beoordelingsprocedure van de NVAO zitten. Voor zeven instellingen geldt dat ik een negatief advies van de NVAO heb ontvangen, en de procedure om tot een besluit te komen nog niet is afgerond.'

'Hongarije is geen dictatuur'

'Het debat binnen de EU zou rationeel moeten blijven. Stop met het stigmatiseren van de minderheid, zij kan over tien jaar de meerderheid zijn.' Klare taal was het, de opening van Péter Szijjártó's lezing. De Hongaarse minister van Buitenlandse Zaken sprak op 31 oktober in het KOG over de EU.

Szijjártó arriveerde met een traditioneel Leids Kwartiertje en een grote groep beveiligers. Hij werd ook nog vergezeld door een Hongaarse delegatie van zo'n twintig man, onder wie de Hongaarse ambassadeur in Nederland, Andras Kocsis. De minister was in Nederland ter gelegenheid van de opening van de nieuwe Hongaarse ambassade. In de

lezing besprak hij zeven punten die volgens Hongarije nodig zijn om een sterkere EU te creëren. Zijn hoofdpunten: stop met vooroordelen en verklein de invloed van Brussel.

Een sterke EU moet bestaan uit sterke lidstaten. Een terugkerende metafoor in zijn lezing was dan ook die van een voetbalteam, dat ook moet bestaan uit sterke spelers om verzekerd te zijn van overwinning. 'Ja', reageerde iemand uit de zaal, 'maar hoe zit het dan met solidariteit? Voetbal blijft een team sport.'

Szijjártó: 'Dat klopt, het is ook belangrijk dat we allemaal de regels van de EU respecteren. Maar dat betekent niet dat Brussel ons alles op moet kunnen leggen. We blijven onafhankelijke landen.'

Hongarije wil het eerlijke debat terugbrengen, stelde Szijjártó. 'We krijgen vaak de beschuldiging naar ons hoofd geslingerd dat we dictatoriaal zijn. Ik vraag dan altijd om een voorbeeld van een concrete wet of maatregel die antidemocratisch is, maar daar krijg ik geen antwoord op. De afgelopen verkiezingen heeft zeventig procent van de Hongaarse bevolking gestemd. Deze uitkomst is democratisch. De EU moet dit accepteren, in plaats van te *judgen*.'

Een vraag uit de zaal over onafhankelijke rechtspraak lachte Szijjártó weg: 'Deze aantijging hoor ik vaker. Kijk eens naar het aantal uitspraken van het hof ten gunste van de regerende partij vergeleken met het aantal ten gunste van de oppositie. Dan

ben je snel genoeg over dat idee heen.'

Het onderwerp van migratie kan niet onbesproken blijven. 'Veiligheid van Europese burgers is voor ons een belangrijk speerpunt. Daarom houden we de grenzen gesloten voor vluchtelingen. Ik zeg niet dat iedere vluchteling een terrorist is, maar terroristen kunnen wel veel makkelijker Europa binnenkomen als we de grenzen open houden.'

'Veiligheid is een fundamenteel mensenrecht', vond Szijjártó. 'Maar als iemand zijn eigen land moet ontvluchten, moet hij naar het dichtstbijzijnde veilige land, en daar wachten tot de situatie in het vaderland weer veilig is. Iemand die verder doorreist, heeft een ander doel voor ogen dan alleen veiligheid.' **EVDS**

Petitie voor gesloten kantine

De kantine in het collegezalengebouw (of schotelgebouw) van het Gorlaeus is sinds de zomer gesloten. Scheikundestudent Ivo Joosten (20) is een petitie gestart om die terug te krijgen.

'Net voor de zomer ging de kantine dicht', vertelt Joosten. 'We dachten dat dat was vanwege de zomerstop, maar toen het collegejaar weer begon stond er een bordje bij dat de kantine niet meer open gaat.'

Dat bordje is inmiddels weer weg, maar volgens Joosten hebben docenten een memo ontvangen dat de kantine weg is omdat die niet winstgevend was. 'Als je nu iets te eten wil halen, kun je ofwel een chocoladereep uit de automaat halen of je moet naar het Huygens-gebouw, maar dat zit rond lunchtijd al helemaal vol', zegt Joosten.

En dus neemt Joosten nu zelf maar wat brood mee naar college. 'Ik ben maandag een petitie gestart om de

kantine terug te krijgen. Het is niet alleen van belang voor de studenten van deze faculteit, maar ook voor die van rechten en psychologie. Zij volgen hier ook college.'

Guan van Zogel van het UFB reageert per mail dat de kantine is gesloten 'omdat door de sloop van de aanliggende gebouwen en de nieuwbouw van de faculteit studenten en medewerkers nu gebruikmaken van locaties die geografisch dichterbij liggen, zoals het Huygensrestaurant

of het Bèta Café in de nieuwbouw'.

Bovendien komt er een nieuwe kantine voor terug: 'Het collegezalengebouw wordt de komende jaren grootschalig gerenoveerd en verduurzaamd en een volledig nieuw restaurant is hier onderdeel van. Het streven is om de renovatie september 2023 gereed te hebben.'

De petitie is online te vinden: <http://chng.it/DMCsrdtz>. Bij het perse gaan van deze krant stond het aantal handtekeningen op 135. **SVL**

Student komt niet zomaar op straat

Gemeente Leiden wil verkameringsbeleid aanpassen

De pijn voor de zeshonderd studenten die op straat dreigen te komen staan door het voorgestelde verkameringsbeleid, moet worden verzacht. Maar hoe?

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Dat bleek vorige week donderdagavond tijdens de vergadering van de commissie stedelijke ontwikkeling van de gemeenteraad. Met het voorgestelde verkameringsbeleid wil de gemeente de overlast van studenten beperken, en verhuurders aanpakken die hun pand illegaal hebben verkamerd.

Dat heeft tot gevolg dat zeker viertot zeshonderd studenten hun kamer uit moeten en op straat dreigen te komen staan. Verhuurders zijn weliswaar verplicht alternatieve woonruimte voor hen te zoeken, maar zelfs als ze dat daadwerkelijk zouden doen, is er nauwelijks ruimte. Er zijn nu al zo'n 1200 studentenkamers te weinig in Leiden, namelijk.

Vrijwel alle partijen willen dat het plan verandert. Maar hoe moet het wel? Snel nog meer kamers bijbouwen dan de minstens 2700 die er al gepland staan (D66)? Voorrang bij huisvester Duwo voor de uitgezette studenten (PvdA, D66, Partij Sleutelstad)? Overgangperiodes en uitsluitbeleid (PvdD, CU) waarbij de studenten die nu in de illegaal verkamerde panden wonen er kunnen blijven tot zij een voor een de panden verlaten? Daar tref je niet de studenten, maar alleen de huisjesmelkers mee, en daar heb ik geen problemen mee, aldus PvdD-raadslid Harbert van der Kaap.

VVD'er Maarten de Crom vindt het voorgestelde beleid 'een experimenteel paardenmiddel'. Zijn partij valt vooral over het voorgestelde quota-beleid, waarbij nog maar 15 procent van de binnenstad, 8 procent van de wijken daarbuiten en 5 procent van de uiterste buitenwijken mag zijn verkamerd. 'Waarom

ook massaal ontkameren in wijken waar het goed gaat?' vroeg hij. 'Ik zie de noodzaak niet van stadsbrede quota, zeker niet met het huidige kamertekort.' De Crom pleit dan ook alleen voor quota 'in straten waar overlast de spuigaten uitloopt'. Mocht dat geen mogelijkheid zijn, wil De Crom dat er stap voor stap wordt ontkamerd.

Burgemeester Lenferink reageerde: 'Er is ruimte voor een overgangsregeling. Bedenk wel dat hoe langer die periode duurt, hoe meer profijt de verhuurder ervan heeft.' Het idee om quota per straat in te stellen in plaats van per wijk of schil, raadt Lenferink af. 'Dat is heel veel en ingewikkeld werk.'

Wethouder Wonen Fleur Spijker gaat in kaart brengen welke panden er illegaal verkamerd zijn, zodat dit in de toekomst in een register komt.

De partijen gaan nu werken aan concrete voorstellen, waar 14 november over zal worden gestemd.

'Huursysteem geldt niet voor tenten'

De situatie rondom studenten op campings ligt genuanceerder dan de media voorspiegelen, schrijft onderwijsminister Van Engelshoven in antwoord op Kamervragen. Ze hebben dit namelijk 'op eigen initiatief geregeld'.

Naar aanleiding van artikelen in verschillende media over studenten die in tenten slapen door kamertekort, wilde de SP graag van minister Van Engelshoven weten hoeveel studenten er eigenlijk in tenten, bungalows of hostels slapen. *De Gelderlander* had namelijk geschreven over studenten op campings in de regio rond de universiteiten van Wageningen en Nijmegen, en in een tentenkamp in Tilburg. Het is in meerdere studentensteden een probleem. In Leiden belanden ook jaarlijks studenten op campings en in hostels omdat ze geen kamer kunnen vinden.

'De situatie is genuanceerder dan in de genoemde media wordt gesteld', concludeert de minister na eigen inventarisatie. 'Nijmegen geeft aan dat de in het artikel van *De Gelderlander*

genoemde studenten op campings dit op eigen initiatief hebben geregeld. Ook in Tilburg heeft een studentenvereniging een tijdelijk tentenkamp georganiseerd', schrijft ze in haar antwoord op de Kamervragen.

Het antwoord op de vraag hoeveel studenten er op campings slapen, blijft dan ook uit. Wel somt de minister de noodhuisvesting op die sommige studentensteden hebben geregeld om het kamertekort op te vangen: onder andere een vakantiepark, hostel en hospita in Tilburg, 380 'noodeenheden' van de Universiteit van Amsterdam, waarvan honderd in een bungalowpark, en 48 bedden in een bungalowpark in Utrecht waar de studenten tot half oktober kunnen blijven.

De SP vroeg ook wat de maximale huurprijs is van een tent, als je het huurpuntensysteem gebruikt. 'Tenten zijn geen onroerend goed', schrijft Van Engelshoven. 'Dit maakt dat het niet mogelijk is een maximale huurprijs voor een tent op een camping te bepalen op basis van het huurpuntensysteem.' **AK**

Open access in ruil voor data

Uitgeversconcern Elsevier is bereid om Nederlandse wetenschappers volledig open access te laten publiceren, als de universiteiten meewerken aan de dataprojecten van het bedrijf.

Dit blijkt uit een onderhandelingsdocument van universiteitskoepel VSNU waar WO-beleidsblog *ScienceGuide* de hand op wist te leggen.

De Nederlandse overheid en diverse wetenschapsfinanciers willen dat er een einde komt aan de betaalmuren rond wetenschappelijke publicaties. De uitgeverijen van die publicaties – waarvan Elsevier de grootste is, met belangrijke titels als *Cell* en *The Lancet* – verdienen hun geld met het verlenen van toegang tot die publicaties, dus die werkten daar slechts schoorvoetend aan mee. Namens alle Nederlandse universiteitsbibliotheken onderhandelt de VSNU met de grote uitgevers over kosten, voorwaarden en toegankelijkheid.

Uit dat onderhandelingsdocument van *ScienceGuide* blijkt dat Elsevier bereid is een grote stap te maken: alles mag openbaar. In ruil voor universitaire meta-data. Daar valt volgens de VSNU over te praten. Eigenlijk moest in januari alle wetenschap al open access zijn, namelijk.

'Het is goed dat *Scienceguide* dit openbaar maakt, want dit is niet iets waar drie universitaire onderhandelaars even over mogen beslissen', stelt taalwetenschapper prof. dr. Johan Rooryck. Behalve hoogleraar in Leiden is hij ook 'Open Access Champi-

on' van COalition S, het samenwerkingsverband dat de betaalmuren moet slechten.

'Als coalitie willen we niet voorbij onze missie gaan, en ons niet mengen in onderhandelingen', benadrukt hij. 'Maar als Nederlandse wetenschapper heb ik hier zorgen over. Je moet goed nadenken over hoeveel en wat je openbaar maakt, en dat nadenken moet samen met juristen en data-wetenschappers. Die data is geld waard, maar we weten niet hoeveel; dat maakt het lastig onderhandelen. Als ik een klomp goud op straat vind, laat ik dan de plaatselijke edelsmid mij vertellen hoeveel die waard is?'

Die metadata zullen in dit geval gegevens zijn over hoeveel onderzoekers een universiteit heeft, waar ze publiceren, hoeveel en welke artikelen er gedownload worden, wie er funding heeft, enzovoort. Hoe verdient je daar geld mee? Rooryck: 'Elsevier lijkt het publiceren minder belangrijk te vinden, en heeft het businessmodel omgegooid. Waarmee ze precies gaan komen, weet ik niet. U kunt bijvoorbeeld denken aan betaald advies aan bestuurders: welke wetenschappers zijn volgens hun analyse *up and coming*, en zouden aangenomen moeten worden?'

Het delen van data is niet per se verkeerd, stelt Rooryck. 'De Britse wetenschapsfinancier UKRI zet veel van zulke gegevens al online. Als je data deelt, deel ze dan met iedereen. En als een uitgever daar dan zijn voordeel mee wil doen, dan is dat prima.' **BB**

Polonaise tegen kanker in het Academiegebouw

Rector magnificus Carel Stolker (rechtsboven) loopt mee in de polonaise van oud-huisgenoten van Minerva-huis 't Heerenhoekje. De overleden schoonmaakster annex niet-daar-wonende hospita Rie Schild-de Groen heeft 70 jaar in dat huis gewerkt. Ze liet haar erfenis na aan kankeronderzoek. Afgelopen vrijdag was de officiële opening van het Rie Schild-de Groenfonds, een zogeheten fonds op naam van het Leids UniversiteitsFonds. Om dat te vieren kwamen de oud-bewoners van 'haar' huis langs in Leiden. Foto Taco van der Eb

Plan om de Neerlandistiek te redden

Het gaat niet goed met de Neerlandistiek. De afgelopen tien jaar is de totale instroom studenten Neerlandistiek met twee derde gedaald, naar tweehonderd studenten per jaar. In opdracht van onderwijsminister Van Engelshoven heeft de KNAW adviezen geformuleerd om het vakgebied te redden.

Volgens een recent rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau zijn Nederlanders eensgezind over wat Nederland tot Nederland maakt: onze taal. Toch vindt het grootste deel van de middelbare scholieren het vak Nederlands saai en ziet de helft het nut er niet van in. Daarnaast is het aantal studenten Neerlandistiek in rap tempo afgenomen: van 600 naar 200 studenten per jaar.

Dat moet veranderen, en wetenschapskoepel KNAW heeft daarom een aantal adviezen geformuleerd om zowel het schoolvak Nederlands als de universitaire opleiding Neerlandistiek aantrekkelijker te maken.

Ten eerste zou de overheid de vijf universiteiten waar nog Nederlands kan worden gestudeerd (Leiden, Groningen, UvA, Utrecht en Nijmegen) moeten handhaven en versterken. KNAW beveelt aan deze instellingen te beschermen tegen de 'nefaste financiële gevolgen van onverhoopte verdere daling van de instroom, tot de instroom door de maatregelen weer gestegen is.'

Daarnaast moet het schoolvak Nederlands aantrekkelijker worden gemaakt, liefst met hulp van academici uit de Neerlandistiek. Verder wil de

KNAW dat meer studenten Neerlandistiek de educatieve master gaan volgen, om zo het aantal eerstegraads bevoegden te verhogen. Op lange termijn kan dit door het vak Nederlands aantrekkelijker te maken, op korte termijn door voor deze tweede master geen instellingscollegegeld te vragen. Ook moet de zij-instroom worden gestimuleerd, zodat meer neerlandici het onderwijs als tweede carrièrepad kunnen kiezen.

Tot slot wil KNAW meer geld voor onderzoek naar de Nederlandse taal en cultuur, omdat bijvoorbeeld ontleding en laaggeletterdheid grote problemen zijn in de Nederlandse samenleving. 'Dit soort onderzoek kan alleen gedijen als de overheid zelf laat zien de Nederlandse taal en cultuur serieus te nemen.' **SVL**

Geen landelijke commissie intimidatie

In een antwoord op eerdere Kamervragen laat minister Van Engelshoven weten dat er geen landelijke klachtencommissie voor wangedrag op de werkvloer komt. De cultuur binnen universiteiten dient te veranderen, stelt ze.

Kamerlid Van den Hul (PvdA) had eerder vragen gesteld over de mogelijkheid om een nationaal onafhankelijk instituut op te richten, naar aanleiding van verschillende rapporten over de cultuur op de universiteitswerkvloer. Uit die rapporten bleek dat er sprake is van seksuele en wetenschappelijke intimidatie.

Van den Hul vond, net als de schrijvers van die rapporten, dat een vertrouwenspersoon niet genoeg is, en stelde een landelijk orgaan voor.

De onderwijsminister laat in een antwoord weten dat er gewerkt wordt aan het invullen van een ombudsfunctie op verschillende universiteiten. 'De VSNU en ik willen de uitkomsten hiervan afwachten, maar zijn zeker van plan verdere stappen te nemen', schrijft ze.

Een landelijk comité is echter geen oplossing, blijkt uit de gesprekken die ze met universiteiten heeft gevoerd. Van Engelshoven: 'Op de lange termijn dient de cultuur binnen universiteiten te veranderen, om zo wangedrag te voorkomen.'

Verder hoopt ze dat de 'inspanningen om het universitaire systeem minder competitief te maken, op termijn ook een positieve invloed heeft op de algemene cultuur binnen universiteiten.' **SW**

Achtergrond

Mensen moeten harder nadenken

> Vervolg van de voorpagina

'Ideeën over identiteit zijn compleet op zijn kop gezet. Het was altijd iets waar wij migranten mee moesten dealen, nu is het opeens het allerbelangrijkste politieke thema voor iedereen. Alles wat witte Europeanen nu onderzoeken, daar worstelen wij al honderd jaar mee. Uiteindelijk gaat het allemaal om één universeel menselijk thema: hoe verhouden we ons tot de ander?

'Het Westen heeft eigenlijk ook een wereld in zichzelf verloren. Ik ben ervan overtuigd dat we veel kunnen leren uit de poëtica van verlies uit de postkoloniale literatuur. Hoe dan? Dat leg ik donderdag uit in mijn Albert Verwey-lezing. Toen ik hoorde hoe groot het auditorium van het Academiegebouw is, werd ik toch wel even zenuwachtig. Die moet wel vol. Alles is een wedstrijd, hè?'

'Het was anders dan de middelbare school: ook al was ik hier weer omringd met kinderen van blanke, hoogopgeleide ouders. We lazen, en we droomden. De universiteit voelde breder, alsof ik beter op mijn plek was dan ik ooit was geweest.' (Uit: *Tenzij de vader*)

'Op de middelbare school hoor je: 'Julie zijn de nieuwe intellectuelen. Alles moet worden uitgedaagd!' Op de universiteit gaat dat weer zo. 'Alles staat ter discussie!' Dan blijkt dat dat helemaal niet gebeurt. De intellectuele nieuwsgierigheid is beperkt. Serieus: mensen moeten echt harder nadenken. Hoe weinig moeite er wordt gedaan om nog even iets verder te kijken. Dat vind ik echt een deceptie.

'Nog veel meer dan in Ramdas' tijd is er een heel regressieve beweging die blijft vasthouden aan ideeën die

Still uit de documentaire 'De jacht op mijn vader': Karin Amatmoekrim en haar vader Eric Lie, die ze omschrijft als 'een kruising tussen Crocodile Dundee en Jackie Chan'. Foto NTR

niet meer relevant zijn. Ik snap het wel: zodra aan dingen wordt getornd gaan mensen zich extra vastbijten. Maar een cultuur die wil blijven bestaan, moet meebewegen. Dat proces is pijnlijk, maar het is belangrijk om te beseffen dat we met elkaar moeten samenleven, hoe dan ook.

Filosoof Kwame Anthony Appiah beschrijft hoe de dynamiek van morele revoluties overal ter wereld hetzelfde is. Samenlevingen blijven eerst krampachtig vasthouden aan elementen uit een nationale cultuur waaraan ze al honderden jaren trots ontleden: voeten binden in China, stierenvechten in Spanje, zwarte piet in Nederland. Er bestaan heldere, morele tegenwerpingen, maar

die helpen nooit. Totdat er genoeg mensen zijn die zich beginnen te schamen. Dan kantelt het en verdwijnt het binnen een paar jaar. Dat is troostend.

'Na mijn promotie ga ik een geschiedenis schrijven over Suriname, zoals David van Reybrouck dat deed over Congo. Hij vertelt de historie vanuit menselijk perspectief, waarin verbeelding een belangrijke plek heeft. Voor Suriname is dat ook een perfecte manier. In Nederland wordt Suriname altijd kleiner gemaakt, en minderwaardig. Het gaat altijd over het probleemkind en de politieke puinhoop, heel *awkward*. Daar heb ik helemaal geen zin in.

'Als je de geschiedenis uitsluitend

vertelt aan de hand van de feiten, mis je een essentieel onderdeel. Suriname leeft heel erg in het ongrijpbare: kinderliedjes, sprookjes en volksverhalen uit bijna alle continenten komen er samen. Al die invloeden en bevolkingsgroepen vormen samen een bizarre eenheid. Die energie, dat is wat ik wil beschrijven.'

'Ik schreef dit boek niet om met mijn vader af te rekenen. Ik zocht een verklaring, of misschien eerder een excuus, om te zijn zoals hij: onverbeterlijk en genadeloos mezelf.' (Uit: *Tenzij de vader*)

'Het is natuurlijk een oneerlijke wedstrijd. Als schrijver heb je

macht over de taal. Wat ik van mijn vader vind, heeft veel meer bereik dan andersom. Sommige mensen in zijn omgeving vonden dat heel moeilijk. 'Kijk nou wat ze met je heeft gedaan', zeiden ze. 'Ze zet je te kijk!' Dan kun je wel aankomen met je theoretische antwoord: 'Het is kunst hoor' – en dat vind ik ook – maar er zijn altijd collega's en buurvrouwen en bakkers die hem erop zullen aanspreken.

'Je kan over mijn vader van alles vinden: hoeveel steken hij heeft laten vallen, dat hij altijd zijn eigen zin deed. Maar ik zie ook een sterke man die de ballen heeft om zijn leven te leiden precies zoals hij wil. Achteraf toonde hij die veerkracht ook. Hij heeft niet het contact verbroken, hij heeft me er niet op aangesproken. Hij is zich ervan bewust dat hij mij niks meer kan geven omdat hij er nooit is geweest. Het enige wat hij voor mij kon doen was zich laten gebruiken voor mijn boek. En dat doet hij met opgeheven hoofd. Want, zegt hij: 'Alles wat je hebt opgeschreven is gewoon waar.'

'Het was voor hem wel moeilijk om die film te zien. In een interview weiger ik te zeggen dat ik van hem hou. Voor een vader is dat natuurlijk verschrikkelijk om te horen, maar ik ben nu eenmaal precies met woorden. Ook daar heeft hij inmiddels vrede mee. Maar als ik hem bel, zegt hij wel: 'Oh, is dit de dochter die niet van me houdt?' Een beetje als grap, maar toch ook om het me niet te laten vergeten.'

DOOR FRANK PROVOOST

Karin Amatmoekrim, *We hebben een wereld verloren. De poëtica van het verlies*. Albert Verwey-lezing, Academiegebouw, donderdag 7 november 17:15 u

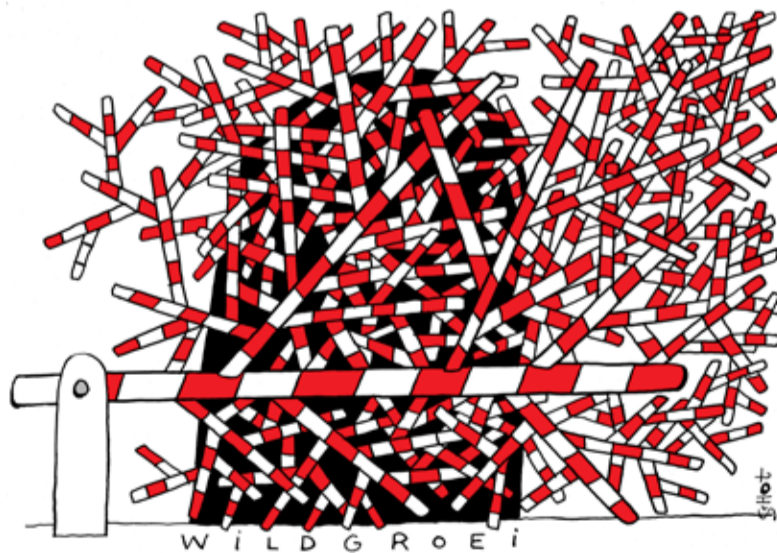
Honderd studenten meer of minder?

Dat weet een opleiding pas in de zomervakantie

Vorig jaar was een numerus fixus nodig om de grote stroom studenten in te dammen, nu zijn er honderden lege plekken bij psychologie en politieke wetenschappen. Intussen worden de fixus-loze universiteiten 'overspoeld' met studenten.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN Vorig jaar stelde het faculteitsbestuur van Sociale Wetenschappen een numerus fixus in bij psychologie en politieke wetenschappen, om de groeiende instroom te reguleren. Nu blijkt dat sinds het invoeren van de fixus de studentenaantallen drastisch zijn gedaald. Bij beide studies is het niet gelukt de fixusopleidingen vol te krijgen: psychologie heeft 540 eerstejaars, terwijl er 675 plaatsen zijn. Bij politieke wetenschap begonnen er 430 studenten, terwijl er plek is voor zeshonderd.

Een stuk minder dan vorig jaar: toen begonnen 658 studenten bij politieke wetenschappen, en bijna 806 bij psychologie. De Engelstalige opleidingen zijn populairder dan de Nederlandse: bij psychologie hadden 590 studenten zich aangemeld voor de Engelstalige variant, en 480 voor de Nederlandse. Ook voor politicologie geldt dat 'de Nederlandse track vele malen kleiner is dan de Engelse', zegt bestuurslid Kristiaan van der Heijden. 'Maar ook in Den Haag is het dit jaar rustiger

geworden.'

Intussen is het op opleidingen zonder fixus juist een stuk drukker. Er zijn afspraken gemaakt onder Nederlandse universiteiten om uiteindelijk alle psychologieopleidingen (behalve die van de technische universiteiten) van een fixus te voorzien. Maar omdat dit niet overal is gelukt, zijn de studentenaantallen dit collegejaar enorm verschoven.

'De universiteiten zonder numerus fixus zijn echt overspoeld,' zegt Van der Heijden. Een voorlichter van de Erasmus Universiteit, waar

de opleiding psychologie nog geen fixus heeft, bevestigt dat er dit jaar 884 studenten zijn begonnen in Rotterdam. Ruim tweehonderd meer dan vorig jaar.

Jaagt een fixus studenten weg uit Leiden? Volgens Van der Heijden ligt het ingewikkelder. Er waren in Leiden namelijk wel duizenden aanmeldingen. Daarvan deed een groot gedeelte mee aan de selectie, met goed gevolg. 'Bij politieke wetenschappen kregen 833 mensen een rangnummer – dat betekent dat ze door de selectie zijn gekomen. Bij

psychologie waren dit er 1070.'

Dat betekent dat slechts iets meer dan de helft van de studenten ook werkelijk begint aan de opleiding, ook al zijn er nog veel plekken over. 'Er zijn dus veel studenten die zich aanmelden, en er na de selectie van af zien. Dat is opvallend. Zij hebben er wel tijd en energie ingestopt.

Waarom komen ze dan niet? 'Er kunnen veel redenen voor zijn: niet geslaagd voor hun examen, of in het geval van internationale studenten: de financiering niet rond gekregen.' Vooral die laatste groep blijkt na de selectie vaak af te zien van de studie. 'Ze hebben andere afwegingen: ze moeten naar een ander land verhuizen, en kunnen zich voor meerdere opleidingen aanmelden, ook internationaal. In Nederland is dat niet zo. Hier mogen studenten zich maar voor twee studies met een numerus fixus aanmelden.'

Daarnaast vermoedt Van der Heijden dat de inschrijfprocedure onduidelijk is, en soms te streng. 'We hebben die procedures moeten invoeren, met heel strikte deadlines. Bijvoorbeeld – en dit hebben wij niet als faculteit bedacht – moeten studenten binnen veertien dagen hun plaatsing accepteren, zodra ze een rangnummer hebben. Anders liggen ze er helemaal uit. Dat moet in twee systemen: Usis en Studielink. Vooral internationale studenten zijn daar helemaal niet bekend

mee. En als je het niet op tijd doet, is het *schluss*. Afgelopen. Je kan net op vakantie zijn, of niet goed hebben gelezen, of je maar in één in plaats van twee systemen hebben aangemeld, en dan houdt het op.'

Dat moet veranderen, vindt Van der Heijden. 'Het moet veel helderder, en veel simpeler. Daar moeten we vooral partijen buiten de faculteit in laten meedenken. Het zijn voor een deel namelijk landelijke procedures en systemen.'

'We zijn ons heel erg aan het beraden: willen we de fixus wel? Regulatie van studentaantallen is heel belangrijk. Het is gebleken dat opleidingen heel snel kunnen groeien, en ook kunnen fluctueren. Soms weet je in de zomervakantie pas hoeveel studenten er komen: en dat kunnen er zomaar honderd meer of minder zijn. Dan is het heel moeilijk om adequate maatregelen te nemen.'

Kunnen studenten die eerst net buiten de boot vielen, niet de lege plekken innemen? Jawel, zegt Van der Heijden, maar dit duurt te lang: 'Als de fixus zeshonderd is, geef je aan zeshonderd studenten een rangnummer. En voor degenen die niet accepteren, kan je een volgend cluster benaderen. Als die niet reageert, weer een volgend cluster. Dat gaat heel erg gefaseerd. Uiteindelijk ben je weken of maanden verder, en hebben studenten allang voor iets anders gekozen.'

Ons epische thuis

De lange, woeste geschiedenis van ons zonnestelsel

Ons zonnestelsel is als 'een *still* uit een meeslepende avonturenfilm waarvan het script nog niet is gevonden.' De Leidse hoogleraar Simon Portegies Zwart schreef mee aan een boek dat uitlegt waar 'm de actie in zit.

DOOR BART BRAUN In het Friese stadje Franeker bevindt zich een mechanisch wonder. Al sinds 1781 bevindt zich achter een charmant klokgeveltje het planetarium van Eise Eisinga, het oudste nog werkende planetarium ter wereld. Daar kun je ons zonnestelsel zien: de zon in het midden, de planeten als bollen hangend aan het plafond. Alles beweegt, dankzij een uitgebreid raderwerk dat je als bezoeker alleen kunt horen.

Dit is het beeld van ons zonnestelsel dat de meeste mensen hebben: regelmatig als een klok, dankzij de tandwielen der zwaartekracht. Dat beeld klopt. Omloopsnelheden laten zich keurig voorrekenen: de overgang van Mercurius volgende week maandag zult u ook bij het eeuwenoude planetarium in Franeker kunnen bewonderen.

Het is alleen wel het beeld op

onze eigen tijdschaal. Op haar eigen tijdschaal is ons miljarden jaren oude zonnestelsel een dynamisch epos waarin complete planeten op elkaar inrammen, van baan verwisselen, manen verpletteren tot ringen van stof en waar exotische bezoekers opduiken.

Dat is het verhaal van het boek *De Zaak Zonnestelsel*, door de Leidse hoogleraar sterrenkunde Simon Portegies Zwart en wetenschapsauteur Martijn van Calmthout. 'Het zonnestelsel zoals wij dat om ons heen zien, is echt maar een momentopname. Wat we zien is een *still* uit een meeslepende avonturenfilm waarvan we hooguit de samenvatting kennen. En waarvan het script, als het bestaat, nog niet is gevonden.'

De avonturenfilm is in elk geval deel zoveel in een serie: ons zonnestelsel, en wij dus ook, bestaan uit gerycled sterrenstof. In den beginne – 13,8 miljard jaar geleden – was er de Oerknal. Al snel ontstaat er een baby-universum met alleen de chemische elementen waterstof, helium en lithium.

In die soep van gas zitten klontjes, en dankzij de zwaartekracht worden die groter en groter totdat de eerste sterren ontstaan. Als grote sterren een paar miljard jaar oud zijn, ontploffen ze, en bij die

nova's komen zulke enorme krachten vrij dat de kleine elementen samensmelten tot zwaarder spul, zoals ijzer en koolstof.

Dat puin van die ontploffingen klit weer samen tot nieuwe sterren die ook weer kunnen ontploffen en pas 4,6 miljard jaar geleden ontstaat er ergens in een armpje van onze Melkweg onze zon.

Bijna elke ster heeft planeten, meestal de restjes van het proces waarbij ze gevormd zijn, en zo ook de onze. Op dit moment heeft het zonnestelsel er acht, eentje meer dan het planetarium in Franeker: Uranus werd ontdekt in 1781, toen Eisinga al zeven jaar aan het werk was en echt niet meer opnieuw ging beginnen.

Het lijkt erop dat er ooit meer planeten waren. Op papier zouden het er minstens zestien kunnen zijn. Waren die er ooit, en zijn ze zoekgeraakt? Onze maan lijkt bijvoorbeeld het resultaat te zijn van een botsing tussen de aarde en Theia, een planeet ter grootte van Mars. Fysisch-chemisch gezien lijkt de maan op de aarde, maar er is dus wel verschil: mogelijk zitten er restjes van Theia in onze maan.

Omgekeerd is er het dwergplaneetje Sedna, pas deze eeuw ontdekt. Ver buiten Neptunus nog draait Sedna haar ellipsvormige

baan, die schuin staat op het vlak waar de andere planeten in liggen. Sedna lijkt, zo blijkt uit de simulaties van Portegies Zwart, afkomstig uit een ander sterrenstelsel.

Toen ons eigen zonnetje nog piepjong was, moet er een twee keer zo grote ster met planetenstelsel en al op ons stelsel af zijn gevlogen met een snelheid van vier kilometer per seconde. Het was mis, uiteraard, maar de buitenstelsels van de twee sterren vlogen door elkaar.

Sedna bleef achter bij ons, en misschien dat er omgekeerd ook planeten uit ons stelsel geroofd zijn. Dat zou ook verklaren waarom de Kuiper gordel, een ring van ruimtepuin rondom onze planeten, ineens ophoudt. 'Het lijkt niet alleen alsof er een hap uit is genomen, vermoedelijk is dat ook echt zo.'

Niks gezapig draaiende bolletjes, dus. 'Het huidige zonnestelsel wordt bevolkt door de overlevers van een lange, woeste geschiedenis. Een zonnestelsel als het onze dat is uitgeraasd, is een beetje als een uurwerk met tandwielen die precies in elkaar zijn afgesloten.'

Ook rondom de bolletjes zelf is er volop actie. De ringen rond Saturnus zaten er niet al vanaf het begin: waarschijnlijk zijn het resten van een maantje dat door de

getijdewerking van de planeet uit elkaar is getrokken, of bij een botsing uit elkaar is gespat.

Volgens de laatste metingen zijn die ringen zelfs maar tien tot honderd miljoen jaar oud: 'Piepjong vergeleken met de miljarden jaren dat Saturnus al bestaat.'

Op kosmische schaal zijn de ringen een tijdelijk en eenmalig schouwspel, waarvan wij als mensheid toevallig getuige mogen zijn. 'De rode vlek van Jupiter – een werelstorm die groter is dan de aarde – is zelfs maar een paar eeuwen oud. 'Nog geen oogwenk in de miljarden jaren die het zonnestelsel de tijd heet voor veranderingen.'

Deze week verliet ruimtesonde Voyager 2 ons zonnestelsel. Afgezien van die twee Voyagers is het stelsel dus de plek waar wij, de mensheid, al onze spullen bewaren.

Het lijkt vrijwel uitgesloten dat uzelf er ooit wegkomt, en alleen al daarom is het goed om te weten dat onze plek allesbehalve saai is. *De Zaak Zonnestelsel* is een vakkundig geschreven boek om iedereen daarop te wijzen.

Martijn van Calmthout en Simon Portegies Zwart, *De Zaak Zonnestelsel – Wat er gebeurde met de Zon en de planeten*. Uitgeverij Lias, 192 blz. € 19,99

Academische Agenda

Prof.dr. F.P.B. Osinga zal op maandag 11 november een oratie houden bij benoeming tot bijzonder hoogleraar, namens de Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap, bij de faculteit Governance and Global Affairs, met als leeropdracht War Studies (krijgswetenschappen). De titel van de oratie is 'Oorlog en het Schild van Athena; de waarde van krijgswetenschappen'.

Mw. L.A. Koupriouchina hoopt op dinsdag 12 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Judgmental Adjustments in Revenue Management'. Promotor is prof.dr. J.I. Van der Rest.

Mw. E.M. Gogola hoopt op dinsdag 12 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Resistance to PARP inhibition by DNA damage response alter-

rations in BRCA1/2-deficient tumors'. Promotoren zijn prof.dr. J.M.M. Jonkers en prof.dr. P Borst (UvA).

Mw. S.M. de Boer hoopt op dinsdag 12 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Adjuvant treatment for endometrial cancer: Efficacy, toxicity and quality of life'. Promotor is prof.dr. C.L. Creutzberg.

Dhr. R. Schats hoopt op dinsdag 12 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Safety and efficacy after immunization with Plasmodium falciparum sporozoites in the controlled human malaria infection model'. Promotoren zijn prof dr. L.G. Visser en prof dr. R.W. Sauerwein (RUNMC).

Mw. H.L.A. Fricke hoopt op woensdag 13 november om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het

proefschrift is 'Traces of language contact: The Flores-Lembata languages in eastern Indonesia'. Promotor is prof.dr. M.A.F. Klamer.

Mw. Y. Bi hoopt op woensdag 13 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The production and perception of incomplete tonal neutralization'. Promotor is prof.dr. N.O. Schiller.

Dhr. A. Dvornik hoopt op woensdag 13 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Galaxy-Dark Matter Connection: A KiDS Study'. Promotoren zijn prof. dr. K.H. Kuijken en prof.dr. H. Hoekstra.

Mw. I. Urdampilleta Aldama hoopt op woensdag 13 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'X-ray spectroscopy of merging galaxy clusters'. Pro-

motor is prof.dr. J. Kaastra.

Dhr. R. Giacconi hoopt op woensdag 13 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Variational Mode'. Promotoren zijn prof.dr. F.W. Korsten en prof. dr. J.C. Wesseling.

Dhr. C.Y. Kim hoopt op donderdag 14 november om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The Modern Transformation of Korean Political Thinking: Revisiting the Political Ideas of the Late Nineteenth-Century Reformists'. Promotor is prof.dr. R. Breuker.

Dhr. A. Mieremet hoopt op donderdag 14 november om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'A multidirectional approach to optimize morphogenesis and barrier characteristics of human skin equivalents'. Promotor is prof.dr. J.A. Bouwstra.

Dhr. L.F. Fiallos Pazmino hoopt op donderdag 14 november om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Legal Perspectives on the Cross Border Operations of Unmanned Aircraft Systems'. Promotoren zijn prof.dr. P.M.J. Mendes de Leon en prof.dr. E.C.P.D.C. De Brabandere.

Dhr. J. Ligthart hoopt op donderdag 14 november om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Vorst aan de grond?'. Promotor is prof. dr. P.C.M. Hoppenbrouwers.

Dhr. N.P. Schipper hoopt op donderdag 14 november om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'De invloed van de woonplaats op de fiscale behandeling van grensoverschrijdende werknemers'. Promotoren zijn prof.dr. S.C.W. Douma en prof.dr. J.P. Boer.

Achtergrond

Aanschuivende studenten

Eten moet je toch, dus waarom niet samen met een oude professor?

Vijf dagen per week krijgt emeritus-hoogleraar Arthur Rörsch studenten van de christelijke vereniging Gomarus over de vloer die met hem een hapje komen eten. 'Erelid worden? Daar begin ik als agnost niet aan.'

DOOR ELSE VAN DER STEEG Het is donderdagavond half zeven en de geur van avondeten begint zich te verspreiden in het huis aan het Pieterskerkhof. Emeritus-hoogleraar biochemie Arthur Rörsch schenkt alvast twee glazen wijn in, studente Caroline Schep (21, research master geschiedenis) legt een laatste hand aan het diner.

Iedere doordeweekse avond eet er een student bij Rörsch, allemaal van verschillende studies, allemaal lid van studentenvereniging VGSL 'Franciscus Gomarus'. Schep heeft vanavond bietencurry met garnalen gemaakt. 'Niet iedereen kookt zelf, sommigen halen wat af. Arthur en ik houden allebei van vis, dus af en toe doet hij wel een verzoekje: "Kunnen we volgende week zalm eten?"'

Het systeem is simpel: een WhatsAppgroep waarin aan het begin van de week wordt afgesproken wie wanneer langs gaat. Dat gaat nu al vier jaar zo. Rörsch woonde eerst samen met zijn vrouw, maar nadat zij zelf ziek werd, kon ze niet meer voor hem zorgen. De thuiszorg komt nu dagelijks bij Rörsch langs en de studenten zijn er met het avondeten. Schep: 'We raken niet uitgepraat. Arthur is altijd benieuwd naar wat er speelt bij mijn studie en op de studentenvereniging.'

'Eten moet je toch, dus waarom dan niet samen? Het is een kleine moeite en ik krijg er veel voor terug. Arthur heeft zestig jaar meer levenservaring dan ik en heeft daarbij veel kennis van het reilen en zeilen binnen de universiteit, daar kan ik veel van leren.' 'Ik vind jullie vereniging ontzettend leuk', zegt Rörsch. 'Jullie bralliedjes doen me denken aan de

Emeritus-hoogleraar Arthur Rörsch en student Caroline Schep.

Foto Marc de Haan

liedjes die ik bij het Delftsch Studenten Corps zong. Ik vind het ook goed dat jullie aandacht besteden aan etiquette. Dat lijkt te verdwijnen tegenwoordig. Het is ook niet per se belangrijk, maar wel aangenaam.'

'U bent inmiddels een begrip op Gomarus', reageert Schep, 'Heeft u dit jaar niet alle eerstejaars ontmoet?'

'Dat klopt, die kwamen langs. Een van de eters heeft wel eens geopperd of ik geen erelid van de vereniging wilde worden. Maar daar begin ik toch maar niet aan, als agnost erelid worden van een christelijke vereniging.'

'Ik ben trouwens wel behoorlijk bekend met het christelijk geloof. Dat komt omdat ik bevriend was met Ephraïm Katzir, de president van Israël van 1973 tot 1978. Toen ik naar Israël ging werd ik daarom rondgeleid door iemand uit het leger. Die heeft me allemaal plekken laten zien die in de Bijbel voorkomen, heel leerzaam.'

Op vrijdagavond komt Derkjan Elzinga (22, security studies) eten. Met de vaste bestelling van de Chinees om de hoek belt hij om tien voor zeven aan.

Rörsch werd geboren in 1933,

werkte bij TNO en als deeltijdhoogleraar aan de Universiteit Leiden en leidde altijd een actief leven. Vijftien jaar geleden ging hij met emeritaat. Daarna ging hij lichamelijk hard achteruit. 'Ik ben gehandicapt, maar mijn brein werkt nog als altijd.' Dat betekent dat hij altijd in is voor een goed gesprek, en goede verhalen heeft hij genoeg. 'Leuke das', complimenteert Elzinga. 'Hij is van Grolsch', antwoordt de emeritus-hoogleraar. 'Ik heb dassen van bijna alle biermerken, want ik heb in mijn TNO-tijd voor bijna allemaal gewerkt. Ook een tijdje met Fred-

die Heineken, die heb ik goed leren kennen.'

Rörsch: 'Ik vind dat meer studenten en emeritus-hoogleraren samen zouden moeten eten. Het grijpt terug op het originele universitaire systeem, waarbij studenten bij de hoogleraar in huis woonden. Dat is wat veel van het goede, maar door alleen al samen te eten leer je van elkaar. En wanneer spreken studenten tegenwoordig nog hoogleraren binnen de universiteit?'

Elzinga: 'Kent u andere hoogleraren die hierin geïnteresseerd zouden zijn?'

Rörsch: 'Ik weet zeker dat ze er zijn, maar je moet ze wel eerst vinden: ze zitten allemaal buiten Leiden. Ik denk soms dat de Universiteit Leiden beter de Universiteit van Oegstgeest genoemd kan worden, iedereen woont daar. En nu willen ze ook nog studenten uit het centrum weren, belachelijk vind ik dat.'

Elzinga: 'Was er in uw tijd minder weerstand tegen studenten in het centrum?'

Rörsch: 'Integendeel. Toen ik in 1975 het eeuwfeest (400 jaar Universiteit Leiden) organiseerde, was de scheiding tussen de stad en de universiteit nog groter. We hebben toen juist geprobeerd de stad te betrekken bij de festiviteiten. Mijn vrouw, Kiki Douwes, heeft later zelfs een gouden speldje gekregen van de gemeente, vanwege haar acties om de universiteit en de stad dichterbij elkaar te brengen. Ze heeft de stichting Vrienden van de Pieterskerk opgericht, dat was de concrete aanleiding. Mijn idee was om de hele vloer van de kerk met twee meter te verhogen en er een parkeergarage onder te bouwen, je houdt toch nog genoeg kerk over. Dat werd niet zo gewaardeerd.'

Voor Rörsch zijn de maaltijden met de studenten waardevol: 'Ik kom niet veel meer buiten, maar dankzij deze studenten heb ik toch nog dagelijks aanspraak. Zo blijf ik uit eerste hand op de hoogte van wat er speelt in de stad en bij de universiteit.'

Opinie

Schrijf geen loze literatuur voor

Met overbodige boeken jaagt de opleiding rechten haar studenten onnodig op kosten, betoogt **Sebastian Cornielje**. Als een prof dan toch zijn eigen boeken voorschrijft, laat ze dan op z'n minst relevant zijn.

Is de universiteit bevoegd studiemateriaal te verplichten, vooral als de student daarvoor in de buidel moet tasten? Kort antwoord: officieel niet, maar in de praktijk wel.

Verplichte studiekosten zijn bij wet verboden (met een klein aantal uitzonderingen), tenzij de universiteit een gratis alternatief biedt. Doet de universiteit dat niet, dan zijn de extra gevraagde kosten dus onwettig, waarbij het begrip "extra kosten" gelukkig zeer ruim is - van een excursie tot een labjas.

Wat betreft verplicht studiemateriaal moet de universiteit tenminste één aanwezig exemplaar kunnen bieden in de bibliotheek, of een gratis download van het boek via internet faciliteren. Prettig om te weten dat er richtlijnen en wetten zijn, maar in hoeverre worden die ook nageleefd?

Al in 2016 waren er spanningen tussen rechtenstudenten en de universiteit over het verplichten van onnodig studiemateriaal, waarbij het toenmalig bestuurslid van de faculteit Peter van Es zei: 'Als er echt sprake is van verspilling, dan is dat onzinnig.' Daarna hebben zich naar mijn weten geen gevallen van 'verspilling' voorgedaan, althans, niet in voorgaande jaren.

Bij aanvang van dit academisch jaar hebben de professoren Cliteur en Ellian een tweede boek op de verplichte literatuurlijst weten te krijgen voor het vak Inleiding Recht. Naast het gelijknamige boek *Inleiding recht*, door Paul Cliteur en

Afshin Ellian, nu ook *A New Introduction to Jurisprudence*, door Paul Cliteur en Afshin Ellian.

Als het boek veel nuttige aanvullende stof biedt voor het vak, kan het zeker geen kwaad om dit boek aan de verplichte literatuur toe te voegen. Slechts één van de vijf hoofdstukken is echter relevant voor het vak. Zesendertig pagina's om precies te zijn, waarbij ook gelet moet worden op de immer aanwezige wetenschappelijke langdradigheid van de heren.

Er is daarnaast veel overlap tussen de twee verplichte boeken, zoals het onderdeel democratische rechtsstaat, wat net zo goed in het oude boek beschreven wordt. Een gratis alternatief waar de student recht op heeft, wordt niet duidelijk aangegeven door de professor, noch door de faculteit.

Het nieuwe boek lijkt nog het meest op een verzameling veredelde artikelen, waarbij de stof in ver-

schillende jaszjes wordt gestoken en onnodig wordt verlengd, om het geheel als boek te laten kwalificeren en een prijs van bijna 35 euro kan worden gevraagd. Een aanzienlijk extraatje voor de schrijvers van het boek.

Studenten missen duidelijkheid over een gratis alternatief, en op eigen houtje is dat niet makkelijk te vinden. Gevolg hiervan is dat de student niets anders rest dan het boek aan te schaffen.

Het is uiteraard niet de eerste keer dat een hoogleraar aan een grote groep studenten boeken van eigen hand voorschrijft, en het zal ook zeker niet de laatste keer zijn. Maar laat die boeken op z'n minst inhoudelijk relevant zijn, zodat we in het vervolg niet van loze literatuur hoeven te spreken.

SEBASTIAN CORNIELJE is student rechtsgeleerdheid

Reactie prof. Ellian:

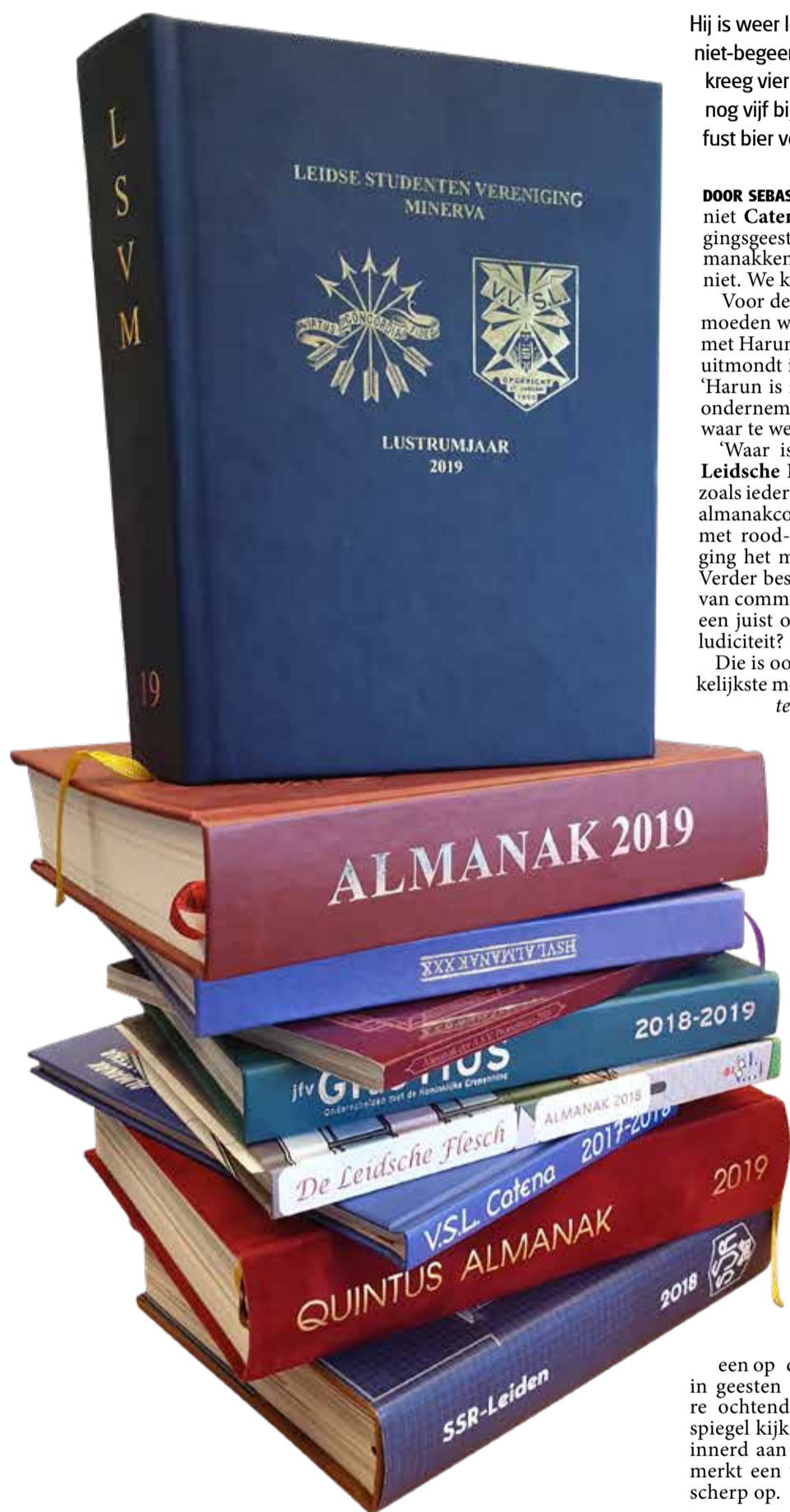
De afdeling Encyclopedie van de Rechtswetenschap verzorgt in het eerste jaar drie vakken voor de eerstejaars rechtenstudent: 1. Inleiding Recht, 2. Grondslagen van het Recht, 3. Methoden en Technieken van de Rechtswetenschap. Voor deze drie vakken moeten de studenten in totaal twee boeken aan verplichte literatuur aanschaffen: a. Inleiding in het recht (39 euro) en b. A New Introduction to Jurisprudence (33 euro).

Wij letten heel goed op dat de kosten voor de studenten zo laag mogelijk blijven.

Wel is het zo dat in het eerste semester een hoofdstuk wordt voorgeschreven uit een boek dat integraal pas wordt behandeld in het tweede semester. Vandaar dat de indruk ontstaat dat uit een boek slechts een hoofdstuk is voorgeschreven. Dat is dus niet zo. Wij zullen dit op de blackboardomgeving nog duidelijker bekend maken dan nu het geval is.

Wie heeft de mooiste?

En wint daarmee Mare's jaarlijkse almanakkenwedstrijd

Hij is weer losgebarsten: de strijd om de blijkbaar niet-begeerde prijs voor de mooiste almanak. De jury kreeg vier almanakken toegestuurd, en heeft er zelf nog vijf bij elkaar gesprokkeld. Wie wint dit jaar een fust bier voor het mooiste verenigingsboek?

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK EN SUSAN WICHGERS Nou, niet *Catena*. Zij doen, mooi in lijn van hun verenigingsgeest, niet aan harde deadlines of jaarlijkse almanakken. Een almanakcommissie hebben ze (nog?) niet. We kregen er na lang zoeken één van 2017/2018.

Voor de vormgeving hebben ze Paint gebruikt, vermoeden we. Daar tegenover staat een mooi interview met Harun van de pizzeria bij *Catena* om de hoek, dat uitmondt in een idealistisch betoog aan de gemeente: 'Harun is zeker niet de eerste die ondervindt dat het ondernemers niet makkelijk wordt gemaakt in Leiden, waar te weinig ruimte is en strenge regels gelden.'

'Waar is mijn almanak?', vraagt studievereniging *Leidsche Flesch* zich af op het omslag. Leuk thema, zoals ieder jaar, en goed doorgevoerd, met foto's van de almanakcommissie op verschillende plekken in shirts met rood-witte Wally-strepen (bij Downtown: waar ging het mis? Of in de UB: waar is mijn vrije tijd?). Verder bestaat het boek grotendeels uit voorwoorden van commissies en besturen, dingen die precies iedereen juist overslaat. De jury vraagt zich af: waar is de ludiciteit?

Die is ook niet te vinden bij *Grotius*. Het ongemakkelijkste moment van het bestuursjaar? Dat een *recruiter* voorbijliep toen twee bestuursleden aan het 'tannen' waren op een bankje. Och heden. Maar goed, een faculteitsvereniging is dan ook voor de serieus, en niet voor de lol. Wat dat betreft is het een mooi, passend verenigingsboek.

Het thema van de *Augustinus*-almanak is Explosief, maar had evengoed Degelijk kunnen zijn. Gelukkig staan er wel veel foto's in van lachende leden, want voor de rest biedt de almanak weinig humor. Er staat zelfs een bijna twintig pagina's tellend eindverslag in van het vorige bestuur. Maar: lay-outen kunnen de Augustijnen wel degelijk.

Iets meer humor vinden we in de almanak van *Prometheus*. Zo is er een mop opgetekend van lid Floris: 'Wat is er erger dan een worm in je appel vinden? De Holocaust.' Daar kunnen wij het alleen maar mee eens zijn. Interessant om te weten is dat bijna

een op de drie leden in geesten gelooft. 'Iedere ochtend als ik in de spiegel kijk, word ik herinnerd aan hun bestaan', merkt een van de leden scherp op.

Quintus houdt erg van foto's. Dat is elk jaar al zo. Daarmee is het boek snel gevuld, maar een foto zegt meer dan duizend woorden, hè. Het bestuursverslag is in ieder geval beter door te komen dan dat van *Augustinus*, omdat het simpelweg niets weg heeft van een bestuursverslag. Wat dan wel? Foto's van de bestuurders, opgeleukt met quotes als 'Nu is het klaar met die slingers, het leven is geen feest' en 'Ik denk dus echt heel veel na tijdens de seks, lekker commissies samenstellen en zo'. Pluspunten zijn de kleurrijke binnenkant en de aabare, luxe kaft.

Op de derde plek eindigt de winnaar van vorig jaar, *SSR*. De statistieken zijn uitgebreid maar een beetje braafjes. Het studentenwoordenboek maakt veel goed: 'Chlamy is de iPhone onder de geslachtsziekten, zonder hoor je er niet bij.' Wel jammer dat de almanakcommissie blijkbaar het gevoel heeft dat ze in het boek zelf nog tot twee keer toe moeten uitleggen wat een almanak precies is.

De tweede plaats is voor de almanak van studievereniging *HSVL*. Op de vraag welke baan de studenten geschiedenis later willen, vraagt een lid zich af: 'Huh, een baan? Ik studeer toch geschiedenis?' Een ander ziet wel wat in het secretaris-generaalschap van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie.

En wat zou je je kleinkinderen later eigenlijk vertellen over *HSVL*? 'Een matige club met een stel bodemloze putten als leden. Maar het was wel lachen.' Verder vooral een grote hoeveelheid tekst, maar dat zij geschiedenisstudenten vergeven. Het paarse omslag met gouden indrukken is mooi, en ze hebben Mark Rutte weten te strikken voor een voorwoord. Hij stelt de pessimistische geschiedenisstudent gerust: 'Uit eigen ervaring weet ik dat je als Leidse geschiedenisalumnus nog best aardig terecht kunt komen.'

De winnaar van dit jaar: *Minerva*. De enige die echt leuk is om te lezen. Quotes van leden in de ipse dixits laten de vooroordelen spreken ('Ik moet terug gasten, mijn zegelring ligt nog thuis' en 'Zeilen is kamperen boven modaal'), net als de ingestuurde Ikjes en het verhaal 'Het Lid en de Leidenaar'.

Ook gaaf: de pagina met alleen maar foto's van tongende studenten, en de pagina's die je moet likken – al zijn de letters al makkelijk te lezen zonder.

De jury heeft slechts één prangende vraag: is er een regel die voorschrijft dat alle vrouwen met een net afgeschoten confettikanon, ballonnen en eventueel een huisnummer in opblaasjfers op de foto moeten staan? Stuur ons een mail met het antwoord, in de bijlage mag dan de factuur voor het fust bier. Gefeliciteerd!

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leiden-univ.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 28 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3 mavo. *Nederlands, 4 havo. *Engels, 4 havo. *En-

gels, Nederlands, biologie, brugklas mavo-havo. *Begrijpend lezen, 2 vso. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. Onderwijs-winkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Leiden: Student City or University City?

Leiden is not the student-friendly place it claims to be

Leiden wants to be a vibrant university town, but the city and the university could be doing so much better. International students are even worse off, argues **Jeevan Panesar**. "We feel like walking Euro-signs with funny-sounding accents."

Proudly displayed on Leiden University's website is the following phrase: "Leiden is a lively university city that's brimming with history and *boasts a student culture that's tangible just about everywhere*" (emphasis added by author).

A city that has deeply ingrained a student culture into its daily fabric sounds like a dream location to study. Instantly, romantic notions of a city catering primarily to the student culture begin to formulate: student art and expression proudly displayed on the streets and in local galleries, student discounts at local pubs and eateries, a cohesive student body of the cultural, intellectual and emotional diversity that can be uniquely offered by an international university. Unfortunately, most of these dream conditions of studenthood will remain just those upon matriculation to Leiden University: romantic notions.

This is not to say that the city of Leiden, or the many privately owned entities owe the students much, if anything at all. This *is* to say however, that if Leiden University is not willing to utilise its strategic position within the city to favour its prospective students, then it feels almost hypocritical to claim to be a "student city" as opposed to a "university city".

Certainly it seems to be something Leiden University *wants* to provide. In fact it seems to be something the City of Leiden itself would like to provide. You would be hard pressed to find much tourist or city information regarding Leiden that does not include the university and its diverse student body as a major selling point. After studying here for a year or two, that seems to be confusing, given the current level of respect for current students - especially international students - as opposed to prospective students or even bored *dagjesmensen* enjoying a tour of the Academy Building on a Tuesday afternoon.

It could very well just be the case that I am looking at the wrong factors to make up a "Student City", or am simply whining for more things to cater to me personally. But why would Leiden University not be

'Nacht van Ontdekkingen has the vast majority of its events in Dutch, yet advertises the same price to non-Dutch speakers.' Photo by Taco van der Eb

able to at least campaign for some more social benefits of studenthood here? Few museums offer student discounts (in the case of the newly reopened Lakenhal there appears to be none at all) and though I do not wish to diminish the work done by the Leids Universiteits Fonds, but if my tuition is unable to go towards my inclusion as a student within the surrounding areas, as well as provide some money for charity, why the constant increase of fees annually?

By every measure, Leiden University's rankings have plateaued, at best, and are already strongly on a trend of decreasing since its peak in 2013. In my faculty in particular, it certainly isn't going towards Quality of Life student services: our coffee prices have increased, our cafeteria has shortened its hours, and more printers are set up behind a paywall throughout the building.

Though I pay an increasing

amount of tuition fees every year, I cannot truthfully say that I am feeling the returns of that investment. If anything, I cannot help but feel I only help pay for the abhorrent amount of outreach the university is currently obsessed with, at the behest of my own education. And considering that the university struggles, and in some cases flat-out refuses, to utilise English for non-Dutch speakers, perhaps us international students should be referred to more as how it feels: walking Euro-signs with funny-sounding accents.

This is not to say that Leiden University should stop recruiting international students. The university can recruit international students as much or as little as they please. But it is surprising that at the same time as collecting a pay raise and increase in annual budgets from these international students, members of the administration will openly lament

the inability of said international students to speak fluent Dutch, a textbook example of cognitive dissonance if one has ever been seen.

This is not only evidenced within the higher-ups in the administration, either. The very notion of student life seems to be happily left in the hands of the student associations and while the small associations do what they can to give students an excuse to drink a lot of beer, the major associations seem to blatantly only allow Dutch speakers to participate in their events. The self-proclaimed "Student Club of Leiden" HiFi also solely communicates in Dutch. The annual Nacht van Ontdekkingen (Night of Discoveries) has the vast majority of its events in Dutch, yet happily advertises the same price to non-Dutch speakers without making this abundantly clear beforehand (they do, however, provide a 5 Euro discount to all students, which is very much appreciated).

Even this very publication of *Mare* itself struggles to provide English copy with each issue, and in my personal experience, struggles to find copy for international students outside of the housing crisis or some musings on Brexit.

Simply put, the question remains of what can Leiden University do more to allow a cohesive, multi-national, and exciting student culture to foster and grow? A fully English branch of *Mare*? A student-run radio station?

We belong to, what we are told to be, one of the world's leading universities, certainly the tools needed to foster the vision of Leiden as a thriving student city. Unfortunately, without these efforts made, Leiden will feel as little more than a simple "city with a university" to me.

JEEVAN S. PANESAR is doing the research master in archeology at Leiden University

The dirt on Neandertal tar

The National Museum of Antiquities in Leiden has a new centerpiece: a piece of flint with some hard black stuff on it. The amateur archeologist who found it, wanted to get the "dirt" off at first, but that's the thing that makes this find extraordinary. It is the remains of tar, used to connect the little flint knife to a wooden handle - as in the replica on the right.

In the scientific journal *PNAS*, archeologists from several Dutch universities show that this tar is roughly

50,000 years old, and must be made by Neandertals. The chemical composition is such that this tar is not the accidental by-product of a birch stem in a campfire: it has been distilled with care and experience from a large amount of birch bark. Combined with similar finds from Italy and Germany, this tar-stained knife paints the image of a Neandertal culture which has used tar technology for over thousands of years, and all over Europe. **BB**

Het is druk in Pretpark Leiden

Meer toeristen betekent geld voor nog meer toeristen

Leiden trekt steeds meer toeristen, beschrijven journalist Yaël Vinckx en regisseur Alex Bordewijk in hun film *I am Rembrandt*. 'Te vaak hoorde ik: "Zo ver is het hier nog niet." Mijn vraag is: zijn we erop voorbereid als het straks wel zo ver is?'

DOOR SUSAN WICHGERS 'Leiden heeft geen toeristen nodig', stelt schrijver en voormalig Leidenaar Ilja Leonard Pfeijffer in de film *I am Rembrandt*.

'Het is een burcht van wetenschap waar geleerden in stille straten gedachten koesteren in het Latijn. We hebben boeken over Rembrandt in de universiteitsbibliotheek, waar uitsluitend op fluisterton wordt gesproken. Laat het toevallige feit dat hij in Leiden is geboren een goed bewaard geheim blijven van een handjevol bebrilde specialisten.'

De maakster van die film, journalist Yaël Vinckx, die in de binnenstad woont, denkt er zelf niet zo over. Wel begon het haar op te vallen dat toeristen Leiden steeds beter wisten te vinden, toen ze in 2017 op de Hooigracht bijna tegen een groep Brabantse vrouwen aan fietste. Ze kwamen uit een touringcar, en waren op weg naar de kerstmarkt.

'Het is druk in de stad, dacht ik', zegt Vinckx. 'En als je er eenmaal op gaat letten, hoor je het iedereen zeggen.'

In april diende ze daarom samen met regisseur Alex Bordewijk een plan in voor de documentaire bij het Leids Mediafonds. Zij financierden de helft; de andere helft

Peter Labrujère poseert bij 'het huis van Rembrandt' tijdens de Leidse Rembrandtdagen. Foto Emile van Aelst

kwam van het Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten. Binnen een half jaar hebben ze de film in elkaar gedraaid. Vinckx, lachend: 'Het is niet voor niets dat mijn huis nu zo'n puinhoop is.'

Cultuurwethouder Yvonne van Delft en city marketeer Martijn

Bulthuis komen aan het woord, maar ook wat 'Leidse paradijsvogels' zoals Vinckx ze zelf noemt – ondernemer Peter Labrujère en haar eigen kapster Esther. De mensen worden afgewisseld met beelden van de stad, de peurbakentocht en de Rembrandtdagen,

waar Vinckx zelf meespeelde als figurant in een tableau vivant.

In de documentaire proberen de makers antwoord te geven op de vraag: van wie is de stad? Van de Leidenaars, die er leven en werken? Van de bezoekers?

'Iedereen heeft er een mening

over. Ik kan wel denken: ach, ja. Maar sommige bewoners denken daar heel anders over, en dat mag ook.'

Haar buurman bijvoorbeeld, die regelmatig bezwaar aantekent omdat hij last heeft van de herrie. Of de mevrouw die achter haar raam een poster hing met de tekst: 'Dit is een woonwijk, geen pretpark'. Tijdens de Rembrandtdagen was haar straat opeens een decor.

Er zit natuurlijk ook een positieve kant aan: toerisme brengt geld in het laatje. Maar dat komt dus helemaal niet ten goede van de bewoners, blijkt uit de interviews van Vinckx. 'Dat vond ik het opmerkelijkst van alles. Toeristen brengen geld op, zeggen ze. Maar dat geld gaat alleen naar horeca of musea. Toeristenbelasting van hotelovernachtingen gaat naar Leiden Marketing, en dat wordt dus direct weer gebruikt om nog meer toeristen aan te trekken.'

Toch kunnen de bestuurders zich er nog niet echt druk om maken. 'Te vaak hoorde ik: "Zo ver is het hier nog niet." Mijn vraag is: zijn we erop voorbereid als het straks wel zo ver is? Wat als een rederij een drijvende klomp wil gaan aanbieden, bijvoorbeeld, omdat dat leuk is voor toeristen? In Rotterdam heb je al van die drijvende hot tubs. Kunnen we dat verbieden? Ik wil dat erover nagedacht wordt. We hebben een duidelijke visie nodig.'

I am Rembrandt

10 november, 11.45

Trianon

Daarna te zien op TV West

'Je moet wel scherp blijven'

Nieuw studentenorkest beleeft vuurdoop in de Aalmarktzaal

Het Practicum Musicae Orkest is twee maanden geleden pas begonnen, maar volgende week staan ze al op het podium voor het oprichtingsconcert. 'Al die jonge mensen geven ontzettend veel positieve energie.'

DOOR VINCENT BONGERS 'Speel het een beetje lui. Als een golf die opkomt', zegt dirigent Aafko Boonstra (wiskunde, 23) van het nieuwe Leidse studentenorkest Practicum Musicae in de repetitieruimte op de tweede verdieping van het Lipsius als er iets misgaat tijdens het spelen van de 'Overture Hebriden' van Mendels-

sohn. 'We golven nu allemaal op een ander moment', reageert Oda Nuij (archeologie, 24), die klarinet speelt.

Op 12 november speelt het orkest, dat voornamelijk bestaat uit Leidse studenten die ook de minor Practicum Musicae volgen aan het Haagse conservatorium, haar eerste concert in de Aalmarktzaal.

'Iedereen kent zijn eigen partij wel goed, maar het moeilijke is om in een korte periode als orkest echt een eenheid te worden', zegt Nuij, in de pauze van deze laatste repetitie.

En om die eenheid te smeden was er maar weinig ruimte. 'We zijn pas iets meer dan twee maanden geleden begonnen met dit nieuwe orkest', vertelt cellist Thomas Zonderop (conservatorium, 20).

'Meestal is er iets meer tijd om zaken goed in te slijpen. Dit is toch wel spannend, omdat het om een orkest gaat dat er ineens staat', aldus violist Sander Kuitert (conservatorium, 19).

Fluitist Marloes van Stormbroek (net afgestudeerd Engels, 26): 'Juist bij zo'n laatste bijeenkomst sta je erg op scherp. Er gaan nog kleine dingetjes mis, en dan denk je wel eens "ojee". Dan is het de kunst om de twijfel los te laten en gewoon weer lekker muziek te gaan maken.'

Suzan Noorduijn (geneeskunde, 20), klarinet: 'Ik vind het allemaal niet zo heel erg lastig.' Nuij: 'De 7e

symfonie van Beethoven is het langste, dat vergt dus veel concentratie.'

Noorduijn: 'Het is heel ritmisch, je moet echt scherp blijven.' Zorgen maken de leden van het concert zich niet. Kuitert: 'Het loopt nu nog wel eens uit elkaar tijdens het spelen. Maar als het goed is, gebeurt dat na vanavond niet meer. Ik voel niet echt spanning.' Zonderop: 'Op de solist ligt meer druk.'

Die solist is Maxime Gulikers (25). Tijdens 'Hebriden' stap hij de repetitieruimte binnen. Hij leunt tegen de deurpost, zijn viool geklemd tussen duim en wijsvinger. Tijdens een heel subtiel moment in het stuk, valt een potlood van een muziekstandaard. Het geluid is harder dan het spel van het orkest. Een van de trompettisten pakt tussen het spelen door even snel een Smint.

Dan zegt Boonstra zachtjes 'Maxime' en de violist komt naar voren om het korte maar krachtige 'Introduction et Rondo Capriccioso' van Saint-Seäns te spelen. Als er even iets fout loopt, houdt hij zijn hand voor zijn ogen en doet alsof het zijn grootste blunder ooit was. Vervolgens knalt hij een energiek gedeelte van de solo eruit.

'Wohoo', roept een van de leden van het orkest als de laatste noot is gespeeld. Er volgt applaus.

'Ik studeer in Berlijn aan de Hanns

Eisler Hochschule für Musik', vertelt Gulikers in de pauze. 'Aafko krijgt les van mijn vader, zo ben ik bij PM betrokken geraakt. Het is een orkest met allemaal jonge mensen. Dat geeft echt ontzettend veel positieve energie. Bij beroepsorkesten zie je wel eens dat ze tijdens een repetitie aan het wachten zijn tot de tijd voorbij is en ze weer naar huis kunnen. Dat is hier niet het geval.'

Het stuk van Saint-Seäns vindt hij 'niet een van de moeilijkste composities, maar er zitten wel dingetjes in die het studeren waard zijn.'

Boonstra volgt de muzikale minor en studeert daarnaast wiskunde in Leiden. 'Al doe ik aan dat laatste op dit moment even niks.'

In het stuk van Saint-Seäns worden 'veel noten steeds herhaald. In het eerste gedeelte is alles al een keer gezegd, daarna heb je nog variatie...'

Van Stormbroek moet lachen: '... Zo klinkt het haast alsof het een onwijs suf stuk is.'

Boonstra: 'Nee, nee, nee. Het blijft toch tien minuten boeiend. Als je het niet op een matte manier speelt, tenminste. Die verantwoordelijkheid ligt natuurlijk bij ons.'

Practicum Musicae Orkest

Dinsdag 12 november

Aalmarktzaal

€ 17,50 (studenten € 12,50)

Aafko Boonstra dirigeert het Practicum Musicae Orkest. Foto Marc de Haan

Kamervragen

Foto: Taco van der Eb

Column

Thuiscasino

Met twee vrienden zit ik op een klein terras, de zon verdwijnt langzaam achter het gekleurde rijtje huizen aan de Lange Mare. Zacht gebliker vanaf de golfjes op de Oude Singel: tevreden drinken we van onze koffie. Ik verzucht dat Leiden alles heeft. Even blijft het stil aan ons tafeltje, maar dan zegt één van de jongens: 'Niet waar. Geen casino.'

Hij heeft gelijk: nergens in Leiden valt fatsoenlijk te gokken. Een echt casino is er niet. Er waren een paar verenigingen waar je met kleingeld aan de roulettetafel nu en dan wat ba-cootjes kon winnen of verliezen, maar dat kostelijke gebruik maakt door de hervormingszucht van de afgelopen jaren niet langer deel uit van de studentencultuur. Dan zijn er nog de flikkerende gokmachines in groezelige cafés, maar zo'n kast praat niet terug en erachter is eigenlijk maar plaats voor één. Vermakelijk gokken is toch bovenal een groepsactiviteit. Blijven de krasloten over, ik ken twee jongens die er na ieder rondje Hoogvliet eentje kochten. Maar die dingen leveren voornamelijk rommel op, of hooguit een gratis lot, waarvoor je eerst weer achter de rokers in de rij moet gaan staan.

Internet heeft het gebrek ten dele opgelost. Op menig studentenkamer is, na de thuisbioscoop, nu ook het thuiscasino geïntroduceerd. Ik heb er zelf vaak aan meegedaan. We namen een kratje bier mee, dimden het licht en kropen met z'n allen achter een laptop. Schoentjes uit, asbak op een logge, kersenhouten salontafel. Iedereen legde een tientje in op de gokwebsite en al snel vulde typerende casinomuziek de kamer. In beeld verscheen het groene veld, waarop we een vaste combinatie van getallen en kleur speelden, waarvan we niet rijk geworden zijn.

Na elke inzet moesten we een minuut wachten, onze ogen gefixeerd op de witte kogel en onze favoriete cijfers, en soms op de elkaar afwisselende croupiers. Op goksites zijn dat meestal Oost-Europese dames, die vanuit een loods op Malta live de draaischijf bedienen. Met veel tegenzin knopen zij wankelende gesprekken in gebrekkig Engels aan. Wie niet opgaat in het spel wordt er verdrietig van.

De helft van de lol komt bij zo'n avondje voort uit het chatcontact met andere spelers aan dezelfde tafel, van wie je verder alleen ziet wat ze winnen. Klagers die vertellen wat ze verliezen, krijgen soms een bemoeidigend berichtje terug: 'Volhouden Sjors, hij valt vanzelf wel.' En dat is ook zo. Ene Henk070 smeekte eens aaneengesloten om een 23. Toen dat getal het na veertig keer draaien eindelijk werd, typte hij voldaan: 'Ik zei het toch?'

IVO VERSEPUT is student geschiedenis

'Ik pas niet in een collegebank'

Sjoerd de Vreeze (23, Geneeskunde)

Huis: Haarlemmerstraat

Kamer: 15 m²

Huur: €346,82

Huisgenoten: 12

Oei, een blauw oog!

'Ik speel rugby en wilde iemand tackelen. In plaats van dat hij recht op me afliep deed hij een stapje naar rechts, en toen kwam er een knie in mijn oog. Ik ben wel vaker een beetje beurs, dat vind ik niet erg.

'Je hebt grote, sterke gasten en kleine, snelle gasten. Zolang je mentaal hard bent, is er voor iedereen een plek. Het is ook heel tactisch overigens, niet alleen maar op elkaar inbeuken.'

Wat is jouw positie?

'Met het ingooien van de bal word ik opgetild en kan ik heel hoog komen. Ik heb

als enige een cap op, want ik sta in de scrum tussen de benen van twee gasten in. Anders kun je een bloemkooloor krijgen. Dit ding is een *American football*. Mijn moeder dacht dat het een rugbybal was dus had 'm heel enthousiast voor me meegenomen.'

Is het vervelend om zo lang te zijn?

'Is het vervelend om een normale lengte te hebben? Ik ben 2,08 meter en eraan gewend. Ik heb veel geroeid en daarbij was het voordelig. Waar ik tegenaan loop? Deurposten. Vooral als ik moe ben, dan let ik minder op.

Ik heb dit stuk van de vide er zelf aangebouwd met mijn vader, zodat mijn bed paste. Dat bed is twee meter bij één meter tachtig. Ik kon geen langer tweepersoonsbed vinden, en pas er alleen in als ik diagonaal lig.'

Pas je in een collegebank?

'Meestal niet, nee. Ik ga heel wijdbeens zitten zodat mijn knie net past. Ik hoop altijd geen twee plekken in te nemen maar mensen naast me vinden het nooit erg.'

Wat is dat blauwe jasje?

'Dat is een wedstrijdjasje van Njord. Als je wedstrijdroeit of coacht mag je die dragen, en als je stopt geef je 'm door. Het mijne is nieuw dus ik mag daar zelf een traditie voor starten. Iets met veel eten ofzo, dat lijkt me mooi. Ik heb het Njord-record van zo snel mogelijk een kilo biefstuk eten op mijn naam staan.'

Op die mok staat Sjoerd Eisende Hulp.

'Die heb ik als bedankje gekregen van de roeisters die ik coachte. Ik ging over de blessures en noemde mezelf de SEH,

de Sjoerd Eisende Hulp. Daar kon ik mijn geneeskundige kennis toepassen.'

Hoe is het om in de drukste winkelstraat van Leiden te wonen?

'Het is fijn centraal, maar 's nachts hoor ik veel mensen op de fiets praten en elke zaterdagochtend staat hier een draaiorgel. Nee, die heb ik nooit geld gegeven. Als 'ie dan weg zou gaan misschien wel.'

Wat wil je worden als je later 'groot' bent?

'Kinderarts, want ik vind kinderen leuk om mee te werken, ze zijn heel oprecht. Maar chirurgie vind ik ook heel interessant. Het klinkt een beetje luguber, maar op de snijzaal kijken hoe het lichaam er van binnen uit ziet, vind ik heel gaaf.'

DOOR VERA ARNTZEN

Bandirah

